

**Verantwoording 2014
Gemeente Zeist**

Stichting MeanderOmnium

Stichting MeanderOmnium

Postbus 153
3700 AD ZEIST

Laan van Vollenhove 1014
3706 AH ZEIST

telefoon : 030 – 69 40 400
internet : www.meanderomnium.nl

Inhoudsopgave

	Inleiding	4
1	Vitale buurten	7
2	Wijkservicepunt Noord, inzet wijkconsulent	10
3	Zeist-Oost: extra opbouwwerk in kader Programma Sociaal	13
4	Flexibel jongerenwerk	15
5	Eigen Prestatie	19
6	Informele zorg	23
7	VVE	28
Bijlage 1	Verantwoording VVE 2014	30
Bijlage 2	Vogelnest (tussenrapportage september 2014)	40
Bijlage 3	Verantwoording productieve uren 2014	46

Inleiding

Net zoals in 2013 is – in goed overleg met de opdrachtgever, gemeente Zeist – besloten om niet elke activiteit in detail qua resultaat te beschrijven, maar om een aantal onderwerpen uit te lichten en daarvan de prestaties, resultaten en, waar mogelijk, de maatschappelijke effecten beknopt te beschrijven. Daarnaast is er een film in de maak over onze werkzaamheden in en rondom De Koppeling en in de wijk Zeist-West. Beelden zeggen veel meer dan woorden.

In deze verantwoording worden een aantal aspecten van onze met de gemeente Zeist overeengekomen dienstverlening nader uitgelicht. Daarnaast zijn er ook een aantal aspecten in onze dienstverlening die wij hier graag ook onder de aandacht willen brengen, ondanks het feit dat de gemeente Zeist hiervan soms niet (alleen) de opdrachtgever (en financier) was, maar waarvan de Zeister samenleving wel de baten heeft kunnen ervaren.

In april 2014 werd de samenwerkingsovereenkomst getekend voor de pilot Observatie- en diagnostiekgroep de Regenboog. De Regenboog is een plek voor jonge kinderen van wie de ontwikkeling vragen oproept, maar waarbij het niet duidelijk is wat er eventueel nodig is voor het kind. De vragen van ouders vormen het uitgangspunt voor de observatie van het kind. Door de observatie ontstaat inzicht in de ontwikkeling en wat passende ondersteunings- en onderwijsmogelijkheden zijn voor het kind. In de Regenboog wordt samengewerkt tussen diverse partners van integrale Vroeghulp Utrecht (IVU) en partners van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Zeist. Voor deze pilot worden medewerkers vanuit MeanderOmnium, MEE Utrecht Gooi & Vecht, Reinaerde en Youké ingezet. Het doel van deze samenwerking is om effectief de juiste begeleiding aan te kunnen bieden.

De wet OKE beoogt jonge kinderen met een taalachterstand alle kansen te bieden om die achterstand in te halen. Gemeenten hebben vanuit de wet OKE de wettelijke verantwoordelijkheid om een goed voorschools aanbod te doen aan alle jonge kinderen met een taalachterstand en het bereik van doelgroepkinderen te optimaliseren. In het verlengde van de wet OKE is in 2012 een tweetal moties aangenomen over het vereiste taalniveau van pedagogisch medewerkers in de voorschoolse educatie. Met een verplichte taaltoets voor pedagogisch medewerkers wordt het vereiste niveau aangetoond. Op woensdag 1 en 8 oktober 2014 hebben de VVE peuterspeelzaalleidsters (via de UvA) de landelijke taaltoets afgelegd. Slechts twee leidsters zijn niet in een keer geslaagd voor deze toets. Dit is een scoringspercentage van 91%; gelet op het landelijk gemiddelde van 50% een zeer goed resultaat. Op 27 november werden de certificaten uitgereikt aan de leidsters door wethouder Varkevisser. MeanderOmnium is de belangrijkste dienstverlener op het gebied van Voor- en Voerschoolse Educatie in Zeist.

Samen met Austerlitz Zorgt, stadslandbouw Zeist en Stichting Omzien organiseerde MeanderOmnium op 1 oktober 2014 in De Koppeling een zeer goed bezochte ontmoetingsavond voor actieve medeburgers uit de gemeente Zeist. Organisatoren wilden ontdekken welke behoefte er is om meer van deze initiatieven te verwezenlijken in de diverse buurten en wijken van Zeist. De uitkomsten van deze avond gaven de organisatoren aanleiding om in 2015 hieraan een vervolg te geven.

In 2014 is de samenwerking met ouderenzorgorganisatie Warande voortgezet. Vrijwillige chauffeurs van MeanderOmnium rijden twee maal per dag cliënten met geheugenproblematiek uit Zeist die nog zelfstandig wonen naar en van de dagbesteding van Warande. Door deze samenwerking blijft het voor cliënten – ondanks een bezuiniging op vervoerskostenvergoeding – mogelijk om met een redelijke eigen bijdrage te blijven deelnemen aan de dagbesteding. In 2014 is deze vorm van dienstverlening uitgebreid met cliënten van Vitras.

Naast genoemde ontwikkelingen heeft MeanderOmnium ook in 2014 actief deelgenomen – soms als trekker en vrijwel altijd ook als deelnemer – aan de diverse pilots van de gemeente Zeist in het kader van de decentralisaties per januari 2015. Een aantal pilots heeft geleid tot voldoende input voor beleidsvoorstellen in het kader van de decentralisaties, die door de gemeenteraad van Zeist in maart 2014 zijn aangenomen. In 2014 is onder coördinatie van de gemeente Zeist gewerkt aan het formeren van toegangsteams voor de nieuwe Wmo en voor de Jeugdhulp. MeanderOmnium heeft aan deze voorbereidingen een actieve bijdrage geleverd.

Per 1 januari 2015 vallen in de nieuwe Wmo de individuele- en groepsbegeleiding onder de Maatwerkvoorziening. Om deze Maatwerkvoorzieningen in te kopen bij zorgaanbieders hebben de gemeenten De Bilt, Bunnik, Wijk bij Duurstede, Utrechtse Heuvelrug en Zeist besloten om het inkoopproces in 2014 gezamenlijk te doorlopen door middel van een bestuurlijke aanbestedingsprocedure: “Zorg om tafel”. De gemeente Zeist coördineerde dit proces. Onderdeel van deze procedure was een onderhandelingsproces door middel van een dialoog aan een overlegtafel. Namens de vier welzijnsorganisaties in de regio zuidoost Utrecht nam MeanderOmnium deel aan de onderhandelingstafel.

Voor de aanbesteding van Jeugdhulp werd eenzelfde procedure gevolgd als bij de aanbesteding begeleiding. De coördinatie van deze aanbesteding was in handen van de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Ook aan deze onderhandelingstafel nam MeanderOmnium deel namens de vier welzijnsorganisaties in de regio zuidoost Utrecht.

In 2014 is, samen met Vitras, Abrona en Kwintes, gewerkt aan een businesscase “het Experiment” gericht op innovatie in het zich wijzigende zorg- en welzijnslandschap. Met ondersteuning vanuit het programma *In voor zorg!* van het ministerie van VWS en Vilans zal in 2015 en 2016 hier een vervolg aan gegeven worden.

Per 1 januari 2014 is de nieuwe organisatie-inrichting van start gegaan. Van een sectoraal ingedeelde organisatie is de organisatie gewijzigd naar een buurtgerichte organisatie, met een centraal expertisecentrum/buurt overstijgende diensten. Ter ondersteuning van het buurtgericht werken is het begrip “vitale buurt” geïntroduceerd en is aan dit begrip inhoud gegeven. Het buurtgericht werken kreeg in 2014 nader vorm door implementatie van methodieken als de sociale analyse en de sociale foto.

De dienstverlening van MeanderOmnium wordt geleverd door een groep medewerkers bestaande uit vrijwilligers en beroepskrachten, ondersteund door stagiaires.

	31-12-2013	31-12-2014
beroepskrachten		
aantal	111	107
waarvan vrouwen	79	75
waarvan mannen	32	32
FTE	61	61
waarvan bepaalde tijd	22%	25%
vrijwilligers		
aantal	480	505
indicatie aantal gewerkte uren vrijwilligers (op basis van gemiddeld 3,7 uur* per week x 45 weken)	79.920	84.083

* bron: CBS

In de periode augustus tot en met oktober 2014 is gemigreerd naar een nieuw ICT-platform, waarbij in de zogenaamde Cloud gewerkt wordt met Office 365. Naast de gewenste modernisering, levert deze migratie ook meer kosten-efficiency op en een betere beheersbaarheid. Ook de hardware op de werkplekken is vervangen.

Ook in 2014 heeft MeanderOmnium deelgenomen aan de benchmark van de MO-groep. Hieruit blijkt dat de bedrijfsvoering van MeanderOmnium gezond is. De benchmark is te downloaden via de website van MeanderOmnium.

Het jaar 2015 staat in het teken van de uitvoering van de diverse transitie's: WMO, Jeugdhulp en Participatie. Onze verwachting in dit kader is dat 2015 zal worden gebruikt om procedures, processen, werkwijzen verder fijn te slijpen en samenwerkende organisaties goed op elkaar te laten aansluiten.

MeanderOmnium zal in 2015 deelnemen aan het traject "In voor zorg" van het ministerie van VWS. De mogelijkheden die dit programma biedt zullen benut worden om, samen met zorgorganisaties, innovaties te ontwikkelen waarbij op een goede manier informele zorg wordt versterkt, opgebouwd en formele zorg zal worden afgebouwd. Op deze manier denken wij als trekker van dit traject een substantiële bijdrage te leveren om na de transitie ook daadwerkelijk een transformatie te bewerkstelligen.

Helaas is het jaar 2015 ook begonnen met een aantal aanslagen in landen in onze nabijheid door extreem gewelddadige individuen die pretenderen vanuit de Islamitische religie te opereren. Daarnaast is er de voortdurende oorlog in Syrië en de zich in het Midden-Oosten ontwikkelende organisatie Islamitische Staat. Dit heeft helaas op sommige mensen een aantrekkende werking. Ook binnen de gemeente Zeist wordt geanticipeerd op mogelijke tekenen van radicalisering en jihadisme. MeanderOmnium heeft op dit terrein geen specifieke deskundigheid, maar neemt wel vanzelfsprekend haar signalerende rol en verantwoordelijkheid binnen het Zeister netwerk, met partners als de gemeente, de politie en het onderwijs en binnen het CJG-netwerk.

1 Vitale buurten

Vanaf 1 januari 2014 werkt MeanderOmnium vanuit buurtteams in de wijken en daarnaast vanuit een centraal georganiseerd expertisecentrum. De buurtteams hebben als belangrijkste focus de opbouw van vitale buurten in de Zeister samenleving.

Naast de inrichting van de buurtteams zijn we in 2014 gestart met het concretiseren van het proces opbouw vitale buurten. Hiervoor is een ontwikkelteam geformeerd. De belangrijkste spelers hierin werken in buurtteam Den Dolder. Den Dolder heeft als voorbeeld gediend voor de andere wijken in de ontwikkelingen die we in 2014 op dit vlak hebben doorgemaakt.

De opbrengsten na één jaar ontwikkelen:

- a) Er is een format en functie voor de sociale foto: bevordert samenwerking en gemeenschappelijk beeld.
- b) Er is een relatie tussen sociale analyse en wijkanalyse wijkgericht werken.
- c) Er is een format voor een plan van aanpak voor de wijk (Den Dolder: Kameel; Oost: parkeerproblematiek).
- d) Vitaal handelen is de werkhouding voor alle professionals (nader te ontwikkelen).
- e) Er is een format voor verantwoording van resultaten (nader te ontwikkelen met de opdrachtgever, gemeente Zeist).

a) Sociale foto

Bij de opbouw van vitale buurten is een gedeelde beeldvorming over een wijksituatie essentieel. Natuurlijk bestaat het instrument wijkanalyse. Echter voor ons werk hebben we méér informatie nodig. Dat is wat we in 2014 ontwikkeld hebben, een format voor de sociale foto, binnen MeanderOmnium, maar in samenwerking met het Wijkteam en in 2014 nog pilot Sociaal Team Oost. De sociale foto is de basis voor de analyse en het plan van aanpak van MeanderOmnium en daarmee de werkplannen voor de professionals. Natuurlijk deden we dat voorheen op een zelfde soort wijze. Maar versnipperd en meestal iedere professional voor zich. Het helpt ons nu binnen het buurtteam als ook binnen het wijkteam om nog meer integraal te werken. Omdat we een gemeenschappelijk beeld creëren en nog beter op elkaar afgestemd werken.

Als we een gedegen plan van aanpak voor onze taak als MeanderOmnium willen maken hebben we zicht nodig op (en dat doen we door het maken van een sociale foto):

- Hoe ervaren bewoners een buurt geografisch. Dat wijkt af van de buurtindeling die in wijkanalyses opgenomen zijn.
- De sociale cohesie in de buurten hebben we geobjectiveerd door een sociale cohesieladder te definiëren. Het gaat daarbij niet om of het cijfer van de sociale cohesie klopt, maar wel dat er discussie op gang komt en daarmee gemeenschappelijke beelden gevormd worden.
- Wat zijn de buurtbepalende factoren (veelal bepalend door de inrichting van de openbare ruimte of heel specifieke cultuurkenmerken van de bewoners) en -figuren (verschillende typen mensen). We willen weten welke invloed ze hebben op een buurt zodat deze buurtbepalende factoren en -figuren meegenomen kunnen worden als onderdeel van een interventie, indien nodig of nuttig.
- Hoe “lopen de hazen” in een buurt. Welke krachten er spelen vanuit instanties of vanuit georganiseerde bewoners. Dit krachtenveld is bepalend voor het plan van aanpak. Een kracht die meewerkt aan de opbouw van de vitale buurt wordt uitgenut en een kracht die tegen lijkt te werken wordt beoordeeld op welke gemeenschappelijke belangen er zijn binnen onze beweging in de opbouw van de vitale buurt. Als die er is dan worden die benadrukt en wordt daarop ingezet in de samenwerking.

In 2014 hebben we de sociale foto's van Den Dolder, Oost en Noord in het GIS-systeem van de gemeente Zeist laten opnemen. Vanwege privacyredenen van buurtbepalende figuren kan de link hier niet worden weergegeven. Via de buurtmanager kan een demo van de sociale foto gezien worden. En natuurlijk zullen in 2015 de sociale foto's verder gedeeld worden met alle wijkmanagers en wijkteams.

In de betreffende buurtteams heeft het maken van deze foto een gemeenschappelijk beeld opgeleverd en was het ondersteunend in het interne samenwerkingsproces. De sociale foto van Oost is ook gedeeld in het Wijkteam Oost waar ook leden vanuit de pilot Sociaal Team Oost meededen. De spontane reactie van de collega van Vitras sprak boekdelen: "Dit is wat we nog missen!".

De sociale foto lijkt goed in te zetten in het wijkgericht werken maar ook bij het bepalen van collectieve oplossingen in de wijk. Dit zal in 2015 verder doorontwikkeld moeten worden.

b) Relatie sociale analyse met wijkanalyse wijkgericht werken

Voorheen hadden we feitelijk alleen de wijkanalyse als richtlijn en onze professionals in de wijk die vaak op individuele basis van nature de dingen goed deden. In een sociale analyse geven we de neutrale gegevens van de foto betekenis. Objectief, zonder invulling of iets goed of iets niet goed is. Hoe lastig kan dat zijn! Maar het hoort bij vitaal handelen. Te snel interpreteren geeft de verkeerde conclusies en mogelijk de keuze voor verkeerde interventies. Hierin krijgen ook urgenties (met als startpunt een probleem) en passies (met als startpunt een positieve motivatieprikkel) een plek.

De ervaring heeft ons geleerd dat voor zogenaamde "hotspots" er binnen een uur, met de meest betrokken professionals, een foto en een sociale analyse is. Dat hebben we bijvoorbeeld gemerkt in Den Dolder, specifiek voor het jeugd- en jongerenwerk.

c) Plan van aanpak voor de wijk/buurt

Na het maken van de sociale foto van een hele wijk zoomen we in op "hotspots". Om daar te werken waar de nood of problematiek het hoogst is of waar de meeste positieve kansen liggen om snel opwaarts richting vitale buurt te werken. En ook voor een realistische inzet van professionals in relatie tot beschikbare uren. Maar wat is een gedegen plan van aanpak binnen de opbouw van de vitale buurt nu anders dan in vergelijking met hoe we het vroeger deden?

Een plan van aanpak nu:

- is de leidraad om de wijk/buurt op een hoger plan te brengen (gericht op verhogen van sociale cohesie), op weg naar een vitale buurt. Voorheen realiseerden we op zichzelf staande doelstellingen en opdrachten;
- is er om op basis van de wijkanalyse en de sociale analyse gericht onze eigen interventies te kunnen uitvoeren. Met een plan van aanpak kunnen we in een integrale aanpak inzetten op de juiste dingen goed doen met elkaar. Dit biedt de buurtteams een hulpmiddel om het team te sturen op inhoud en maakt duidelijker wat we intern van elkaar verwachten. Maar het helpt ons ook om af te stemmen op gemeenschappelijke resultaten met samenwerkingspartners zoals het wijkteam, sociaal team, CJG, Sportservice, RSD, etc.

In 2014 hebben we concreet twee plannen van aanpak gemaakt op hotspots, naar aanleiding van urgentie. Eén in Den Dolder, gericht op de inzet van het jeugd- en jongerenwerk en één in Oost, Irenelaan/ Dudoc. In Oost hebben we op onderdelen samen met het Wijkteam het plan van aanpak uitgewerkt. In 2015 moeten we dit verder uitwerken en introduceren in alle wijken. Ook de samenwerking met het wijkteam en andere samenwerkingspartners moet nog verder uitgekristalliseerd worden.

d) Vitaal handelen als werkhouding (in 2015 verder ontwikkelen)

Voor de opbouw van een vitale buurt is het essentieel dat professionals vitaal handelen. Het bewust denken en handelen gericht op de opbouw van de vitale buurt, noemen we vitaal handelen. Dit klinkt heel simpel, maar dat is het niet.

Praktisch betekent dit dat al het handelen gericht is op, dus dat we als professional:

- geen probleemeigenaar zijn en dus geen problemen overnemen van bewoners, want we willen *ervoor zorgen dat* de bewoners de regie over hun eigen leven hebben en ook (kunnen) nemen. Een mooi zichtbaar voorbeeld is dat nu in de sociale teams deze houding van onze medewerkers herkend wordt en als inspiratie voor de andere teamleden gebruikt kan worden.
- bewoners als community/vitale buurt aanspreken en niet als individu of als groep binnen een community. Het aanspreken als community gaat vanuit de positieve insteek van het zoeken naar gemeenschappelijke belangen en het bundelen van krachten. In alle voorbeelden die we aanpakken waarbij we deze wijze van handelen niet toepassen, zien we dat er wiggen gedreven kunnen worden. Wij-zij denken wordt bevorderd. Of het nu gaat om de parkeerproblematiek in Oost of het gaat om de aanpak van meerdere burengeschillen in een huizenblok in Den Dolder, er is altijd een gemeenschappelijk belang.
- inzetten op het verhogen van de sociale cohesie in een buurt vanuit de rol die past bij de graad van zelfredzaamheid van bewoners (initiëren, faciliteren, ondersteunen of gecontroleerd loslaten). Het Vogelnest is in 2014 een mooi voorbeeld daarvan geweest (zie bijlage 2: tussenrapportage Het Vogelnest). Het op de juiste momenten op je handen blijven zitten is een ware professie gebleken. Als professional werk je altijd in dienst van de bewoners en dan niet altijd vanuit de hulpvraag maar vanuit een onderliggende behoefte en misschien soms ook wel vanuit een niet door de maatschappij/politiek uitgesproken moraal. Bewoners zitten er namelijk niet op te wachten om na jaren gepamperd te zijn nu zo opeens zelf de regie te moeten nemen. Dat willen ze niet altijd, maar daar gaan we wel voor. Vanuit respect. Het maakt ook dat de ander in de schijnwerper staat en niet wij, want alleen zo kan zelfredzaamheid en sociale cohesie verhoogd worden.

e) Format verantwoording resultaten (nader te ontwikkelen met de opdrachtgever)

Resultaten van diverse interventies worden vanuit de BCF-systematiek vooralsnog gedaan op het niveau van productieve ureninzet. Op onderdelen leveren we procesbeschrijvingen op van onze inzet met zoveel mogelijk aanwijsbare effecten van onze interventies. Omdat onze generalisten in de buurtteams steeds vaker ingezet worden om processen die ontstaan vanuit burgerinitiatieven aan te jagen, te stimuleren, te begeleiden en te monitoren geeft een procesbeschrijving vaak het meest complete beeld van de toegevoegde waarde van onze inzet.

In de toekomst willen wij graag samen met de gemeente indicatoren ontwikkelen op basis waarvan wij onze inzet en de mate waarin er gebruik gemaakt is van de kracht in de samenleving duidelijk kunnen maken. In 2015 zal hiervoor een belangrijke aanzet gegeven worden.

2 Wijkservicepunt Noord, inzet wijkconsulent

Participatie! Daar gaat het om in de samenleving én in het werk van Wijkservicepunt Noord. En het meedoen geldt voor iedereen. Uitgangspunt is vraaggericht werken en eigen initiatief van burgers, maar ook van het Wijkservicepunt Noord. Want het gaat erom dat we samen werken aan een prettige leefomgeving en dat er op verschillende manieren integratie ontstaat.

In de afgelopen jaren heeft het Wijkservicepunt zich steeds meer ontwikkeld tot een ontmoetingspunt in de wijk. In het kader van de begrippen bekrachtiging, eigen verantwoordelijkheid, vraaggericht werken, ondersteunen en faciliteren, er op af, zelforganisatie en van empowerment is er van een aanbodgericht activiteitencentrum een ombuiging gemaakt naar een trefpunt voor buurtbewoners en professionals waarbij de vraag en eventuele facilitering en ondersteuning centraal staat. Het wijkservicepunt is een belangrijk knooppunt in de wijk, waar verbindingen gemaakt worden tussen bewoners onderling, bewoners en professionals en andere gebruikers van de wijk, zoals bedrijven. Gericht op het creëren van een vitale buurt waarin bewoners zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen wonen en mensen naar elkaar omkijken.

In 2014 is bovenstaand concept verder doorontwikkeld en is ingespeeld op de transitie die vanaf januari 2015 van kracht zijn gegaan. De coördinator Wijkservicepunt Noord is projectleider van de pilot "Meedoen in de wijk" waarin samen met de zorgpartners Abrona, Kwintes, Charim, Warande en Vitras innovatieve vormen van dagbesteding en participatie in de wijk worden uitgetoet. De wijkconsulent speelt daarbinnen een belangrijke rol om samen met de bewoner te onderzoeken welke mogelijkheden hij of zij heeft om te participeren.

Informatie- en adviesfunctie

De vrijwilliger achter de balie is het eerste aanspreekpunt van Wijkservicepunt Noord. Daar komen enkelvoudige en meervoudige vragen binnen. Dit vergt van de balievrijwilliger dat hij of zij de vraag achter de vraag op kan halen.

- Er zijn drie bijeenkomsten geweest waarin met elkaar is gekeken wat er nodig was om deze rol van de vrijwilliger goed te ondersteunen/faciliteren. Hieruit is een meldingsformulier ontstaan. Dit hebben we laten aansluiten op het formulier van Meedoen in de Wijk. Het WSP is niet verder gegaan met het meldingsformulier, omdat de baliemedewerkers via de sociale teams worden meegenomen in de trainingen. De rol van de vrijwilligers wordt hierdoor wel verzaaid en de professional heeft voldoende tijd nodig om hen te ondersteunen.
- De spreekuren zijn allemaal naar de woensdagochtend gegaan en dat begint nu echt effect te hebben, vooral wat betreft het contact en de samenwerking tussen de professionals: zij weten elkaar beter te vinden en elkaar op te vangen.

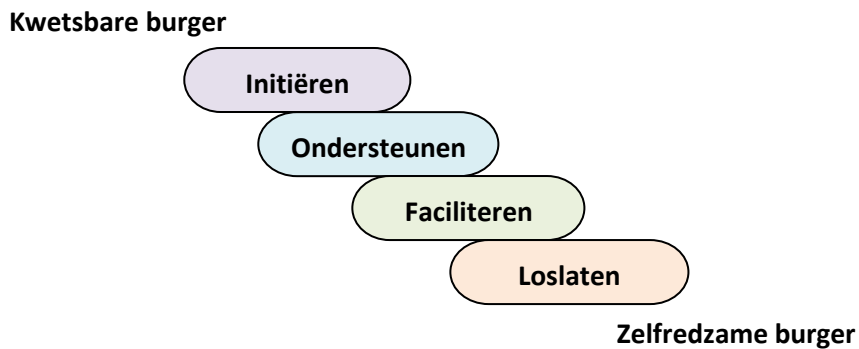
Effect: De mate waarin de balie van Wijkservicepunt Noord bewoners kan informeren, adviseren en doorverwijzen is verbeterd.

In de periode januari tot en met augustus 2014 zijn in totaal 3.106 informatievragen ontvangen en behandeld.

Ondersteunen en faciliteren burgerinitiatieven

In 2014 is er definitieve invulling gegeven aan de omslag van activiteitsaanbod naar zelforganisatie.

De rol van de sociaal werker is veranderd (zie schema).

Alle bestaande gebruikers van de besloten ruimte zijn benaderd en er is besproken vanuit welke nieuwe kaders bewoners gebruik kunnen maken van deze ruimte:

- De activiteit zal in eigen beheer worden georganiseerd met ondersteuning van de consultant welzijn.
- Er zal zaalhuur (€ 38,30 per dagdeel) worden berekend of er wordt een tegenprestatie verwacht.

De omslag van activiteiten aanbod naar zelforganisatie heeft veel tijd gekost van de professionals en het projectbestuur om de omslag in goede banen te leiden. Met name de bewoners van de Binnenhof (seniorencomplex) hadden andere verwachtingen en een ander beeld van functies en faciliteiten van het wijkservicepunt. Dit leidde tot veel onrust waarbij de bewoners onder andere de politiek en bestuurders van de samenwerkingspartijen inschakelden. Door consequent de formele lijnen en geformuleerde beleidskaders aan te houden in de communicatie met (externe) partijen en back-up te geven aan de professionals is het proces in goede banen geleid.

Andere groepen zijn in zelfbeheer verder gegaan of huren de ruimte voor een activiteit voor de eigen groep. Een aantal welzijnsactiviteiten zijn verschoven van de besloten ruimte naar de openbare gelegenheid (Café Noord). Hierdoor faciliteren we ontmoeting in het WSP en ontstaan op natuurlijke wijze contacten en sluiten er verschillende wijkbewoners aan.

Deze omslag heeft geleid tot onderstaande invulling van de activiteitenruimte (naast incidentele activiteiten en verhuur) en initiatieven in de algemene ruimte (Café Noord):

Activiteitenruimte

- ✓ Sjoelgroep en creatiefgroep (i.s.m. Kwintes) werken op nieuwe werkwijze (zelfbeheer).
- ✓ Klaverjasgroep en biljartgroep huren de zaal.
- ✓ 1 keer per maand viering van de kerk. Zij huren de zaal.
- ✓ Computercursus (samenwerking Kwintes) werkt via nieuwe werkwijze (zelfbeheer)

(Burger)initiatieven

- ✓ Een burgerinitiatief in Café Noord op gebied van creatief (woensdagochtend)
- ✓ Creatiefgroep in Café Noord (dinsdagochtend)
- ✓ Schrijfcafé, één keer per maand Café Noord
- ✓ Activiteit ouderenbond ASZ koffieochtend
- ✓ Activiteit ouderenbond ASZ biljartclub

In dit proces werd duidelijk dat verandering die de kanteling met zich meebrengt, voor met name de oudere doelgroep lastig is en veel weerstand oproept. Het begeleiden van veranderingen voor deze doelgroep vraagt aandacht en expertise. Belangrijk om dit gegeven mee te nemen in de transitie van de AWBZ naar de Wmo.

MeanderOmnium heeft in dit kader in november 2014 een presentatie gegeven voor de Ouderenbonden in WSP Noord over de kanteling en de daarmee gepaard gaande veranderingen in de dienstverlening vanuit onze organisatie, zodat zij in staat zijn hun achterban goed te informeren. Om het proces van veranderingen voor bewoners, waarbij weerstand ontstaat, goed te kunnen managen en te zorgen dat er zo min mogelijk ruis ontstaat, is het belangrijk dat alle partijen (politiek – ambtenaren – bestuurders organisaties – andere bewonersgroepen) klachten van bewoners of gebruikers verwijzen naar professionals die het gesprek aan kunnen gaan.

Participatie door vrijwilligerswerk

Om meer vrijwilligers te werven voor WSP Noord zijn meerdere acties ondernomen. Zo is de website aangepast om meer vrijwilligers aan te trekken. Ook is er actief geworven via het netwerk van de wijkconsulent, van al bestaande vrijwilligers/stagiaires (ambassadeurs), via de sociale dienst, Kwintes, Altrecht, MeanderOmnium, Abrona en andere partners. Gedurende 2014 zijn de specifieke functieomschrijvingen vervallen omdat er minder vast omliggende werkzaamheden zijn en er gekeken wordt naar kwaliteiten van vrijwilligers. Er zijn profiellijsten opgesteld voor zowel stagiaires als vrijwilligers.

Effect: Door de uitvoering van de pilot “Meedoen in de wijk” vanuit het Wijkservicepunt Noord is er een omslag in het denken ontstaan, ook vanuit de samenwerkende partners. Iedere bewoner die binnenloopt in het wijkservicepunt en ‘iets’ wil doen, zal in gesprek gaan met de professional om te kijken waar zijn of haar interesse ligt, welke mogelijkheden en talenten er zijn. Dit kan tot uiteenlopende resultaten leiden: participatie bij activiteiten, zelf een activiteit opzetten, gebruik maken van de ontmoetingsfunctie, vrijwillige taken vervullen in WSP Noord of bijvoorbeeld bij buurtprojecten of deelname aan een vriendenkring.

Conclusies rol wijkconsulent in wijkservicepunt en doorkijk naar 2015

Het wijkservicepunt is een centraal punt in de wijk waar de ontwikkelingen van de transitie op wijkniveau vormgegeven worden. De inzet van de wijkconsulent is in 2014 van groot belang geweest voor de innovatie op het gebied van dagbesteding, de omvorming van aanbodgericht naar vraag- en behoeftegerichte activiteiten in zelfbeheer en als proeftuin voor het sociaal team.

De kracht vanuit welzijn ligt in het denken in kansen en mogelijkheden van bewoners om te kunnen participeren en het zoeken naar collectieve en/of informele oplossingen voor hulp- en ondersteuningsvragen, gebruik makend van een breed netwerk in de wijk. Gezien de extra inzet die gevraagd is voor de aansluiting met het sociaal - en wijkteam en Meedoen in de wijk, zijn in najaar 2014 een aantal belangrijke zaken blijven liggen, zoals het opzetten nieuwe vriendenkringen en het werven en aansturen van onder andere balievrijwilligers.

In 2015 willen we meer gebruik maken van de verbinding binnen het buurtteam Noord met bijvoorbeeld het (vrouwen)opbouwwerk. En meer aandacht besteden aan de opbouw van de vitale buurt. De wijkconsulent zal meer werken aan collectieve oplossingen, zeker in de fase van afbouw van de zorg.

In 2015 zal het accent liggen op het outreachende werk in de verschillende buurten in Noord (van buiten naar binnen), bewoners uit andere buurten toe te leiden en actief te betrekken bij het wijkservicepunt en/of andere collectieve initiatieven in de wijk. Participeren vanuit ieders eigen kracht, mogelijkheden en talent is hierbij leidend.

Naast de wijkconsulent speelt de coördinator van WSP Noord een essentiële rol in dit samenwerkingsverband; hij is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding, financiële en facilitaire zaken en maakt actief de verbinding tussen de horeca en welzijn.

3 Zeist-Oost: extra opbouwwerk in kader van Programma Sociaal

Versterken inzet en activering bewoners in Kerckebosch

In de tweede helft van 2014 is vanuit MeanderOmnium extra inzet gepleegd om meer en andere bewoners in Kerckebosch te activeren en te betrekken bij de wijk danwel de buurt. De opbouwwerkers zijn hierbij gecoacht door Ewout van de Weij (ZZP-er in sociaal domein). De aanjaagfunctie van Ewout en de onderlinge samenwerking heeft geleid tot een aantal belangrijke resultaten in de werkwijze van de opbouwwerkers:

- De deuren zijn geopend en verbindingen zijn gelegd met partners in de wijk op onder andere strategisch niveau, waardoor er een actieve samenwerking is ontstaan op uitvoeringsniveau. Bijvoorbeeld rondom het Sloopfeest waar het communicatiebureau van het WOM de PR heeft verzorgd.
- Er is gewerkt met specifieke interventies:
  - deur- aan-deur en de wijk in: in gesprek met bewoners;
  - organisatie van een Sloopfeest: afscheid van de oude buurt, in samenwerking met bewoners;
  - kraam op winkelcentrum;
  - “kwartetten”: vraag en aanbod van bewoners bijeenbrengen met zelf ontwikkelde methodiek.
- De opbouwwerkers hebben meer gewerkt met deadlines en tempo gemaakt om interventies op tijd af te kunnen ronden.
- Zij hebben meer gebruik gemaakt van elkaars netwerk, kennis en kunde.

Door deze werkwijze zijn:

- ✓ nieuwe contacten ontstaan met bewoners in de wijk;
- ✓ is er een sloopfeest georganiseerd, waarin bewoners actief zijn geweest in de voorbereiding en uitvoering;
- ✓ is er een overzicht ontstaan van bewoners die een bijdrage willen leveren aan de buurt – wijk d.m.v. het opstellen van een contactenlijst;
- ✓ is er een start gemaakt om vanuit deze contacten een bewonersinitiatief aan te jagen voor een online platform.

Sociale signalen in ontwikkeling van de wijk

- Er is een behoefte –met name bij de nieuwe bewoners– om andere wijkbewoners te ontmoeten. Zowel in real life als digitaal. Men is op zoek naar verbinding.
- De diversiteit wordt steeds zichtbaarder in de wijk: arm-rijk , allochtoon-autochtoon, hoog- en laagopgeleid. Doordat de samenstelling verandert levert dat een nieuwe dynamiek op. Zowel in positieve zin (energie nieuwe bewoners) als negatieve zin (bijvoorbeeld probleem rondom parkeren).
- De bewoners in de nieuwe huurwoningen ondervinden de volgende problemen :
  - Door de hogere lasten stijgt het aantal bewoners dat het financieel moeilijk heeft.
  - Door de bouw van bijvoorbeeld het appartementencomplex hebben bewoners minder natuurlijk onderling contact. Dit wordt door een aantal bewoners als een gemis ervaren en zij hebben gevoelens van eenzaamheid.

Wat hebben bewoners gemerkt van de inzet vanuit Programma Sociaal?

- ✓ De opbouwwerkers waren meer zichtbaar in de wijk: bewoners hebben aandacht gekregen, zijn gehoord en gevraagd om mee te doen in de wijk. Wanneer zij actief willen zijn voor hun buurt dan weten zij de opbouwwerkers te vinden voor ondersteuning (wanneer nodig).

- ✓ De opbouwwerkers hebben bewoners onderling in contact gebracht met elkaar, zodat zij samen een bijdrage kunnen leveren aan hun buurt of wijk.
- ✓ Bewoners zijn actief betrokken geweest bij de voorbereiding en uitvoering van het sloopfeest: het afscheid nemen van de oude buurt werd door aanwezige bewoners als waardevol ervaren. Gevoelens van verdriet en blijdschap konden op deze wijze geuit worden (zie filmpje op YouTube: [Sloop flat Prinses Irenelaan Zeist](#)).

Ontwikkeling werkwijze MeanderOmnium en vooruitblik 2015 Zeist-Oost

MeanderOmnium heeft tijdens bovenstaand traject het buurtgericht werken als werkwijze van de sociale professionals in de buurtteams doorontwikkeld. Het maken van een sociale foto om te komen tot een gemeenschappelijk beeld van de buurten dient als basis voor de sociale analyse die we maken. Vanuit deze analyse kunnen de juiste interventies worden ingezet om de opbouw van de vitale buurt te versterken. Deze werkwijze vraagt een andere manier van denken van de professionals: denken vanuit de 'community', de kracht van de gemeenschap. Eind 2014 is gestart om deze werkwijze samen met de wijkteamleden uit te proberen rondom vraagstukken in de nieuwbouwbuilt, waar nieuwe structuren nog moeten ontstaan.

De focus in 2015 ligt in verbindingen leggen tussen bewoners in een buurt; de buurt als netwerk. De sociale signalen vragen om de kracht van de buurt te versterken. In samenspraak met het wijkteam worden de 'hotspots' bepaald, een gemeenschappelijk beeld gecreëerd en gericht interventies gedaan. De gebruikte en ontwikkelde interventies vanuit Programma Sociaal passen hier uitstekend in.

4 Flexibel jongerenwerk

Voor de inzet van flexibel jongerenwerk geldt de volgende procedure: signalen of een incident in de wijk met betrekking tot jongeren worden in het wijkteam besproken en er wordt meteen gekeken naar vervolg. Wanneer inzet vanuit jongerenwerk gewenst is, kijkt MeanderOmnium of het reguliere jeugd- en jongerenwerk inzet kan plegen of beoordeelt dat extra inzet nodig is. Wanneer extra inzet nodig is, formuleert de wijkmanager in samenspraak met MeanderOmnium de opdracht. De wijkmanager stemt af met de beleidsambtenaar die verantwoordelijk is voor het jeugd- en jongerenwerk. De beleidsambtenaar fiatteert en stemt af met de buurtteammanager van MeanderOmnium met betrekking tot beschikbare uren. De jongerenwerker rapporteert inhoudelijk aan het wijkteam over de inzet en resultaten (o.a. door een journaal-mail).

Op deze wijze is 2014 is extra inzet gepleegd vanuit het flexibel jongerenwerkbudget in:

1. januari-april: In Centrum rondom overlast bij Jumbo-gebied
2. mei-juni: inzet in Zeist-Oost jongerenoverlast in nieuwbouwuurt
3. oktober-december: Bethaniëplein-Jumbo- Bakkerij-Waterpark
4. oktober tot heden: inzet gemeentehuis
5. december: inzet rond Oud & Nieuw

Ad 1. Januari-april: In Centrum rondom overlast bij Jumbo-gebied

In januari is gestart met een intensieve 14-dagen aanpak: 3 keer per dag 2½ uur inzet, 5 dagen per week. Inzet van diverse professionals (anders dan alleen jongerenwerkers) vanuit MeanderOmnium. Door deze extra inzet zijn jongeren aangesproken op hun overlast gevend gedrag rondom Jumbo (vuil op de grond, lawaai) en bewust gemaakt van hun gedrag. Hierdoor is het gevoel van veiligheid van de winkeliers en bewoners verbeterd en wordt minder overlast ervaren. Het reguliere jongerenwerk houdt vinger aan de pols en het Centrumoverleg Jongerenoverlast zal met alle betrokken partijen zorg moeten dragen dat overlast 'behapbaar' blijft.

Effect: De rust is wedergekeerd en betrokken partijen zijn in staat om overlast te hanteren.

Ad 2. Mei-juni: inzet in Zeist-Oost jongerenoverlast in nieuwbouwuurt

Door incidenten veroorzaakt door jongeren in de nieuwbouwuurt van Kerckebosch heeft het wijkteam gevraagd om tijdelijk extra inzet vanuit het jongerenwerk. Door meer aanwezig te zijn in de buurt is regelmatig contact geweest met deze groep jongeren: er zijn gesprekken gevoerd over hun gedrag in de wijk, de jongeren zijn aangesproken op overlast gevend gedrag en zijn op de hoogte van de spelregels rondom AH en het winkelcentrum. Eind juni heeft een gesprek plaatsgevonden met het wijkteam en een afvaardiging van de jongeren over onder andere vervolgmogelijkheden van JOP (sluiting 1 november 2014).

Effect: Overlast is minder geworden en jongeren zijn goed in beeld bij de professionals.

Ad 3. Oktober - december: Bethaniëplein-Jumbo- Bakkerij-Waterpark

Naar aanleiding van de methode Groepsaanpak (bolletjes-systematiek) kwamen een aantal groepen jongeren in beeld die op plekken overlast bezorgden. Het jongerenwerk heeft actief contact gelegd met hen, waaruit onder andere bleek dat een groep Marokkaanse jongeren uit verschillende wijken overlast veroorzaakten rondom het Bethaniëplein. Door presentie, contactleggen en gesprekken te voeren bleek dat een aantal van hen het initiatief wilde nemen om een voetbalteam te starten. Door ondersteuning vanuit het jongerenwerk is contact ontstaan met Sportservice en een voetbalvereniging. Richting de uitvoeringsfase zijn de initiatiefnemers helaas afgehaakt. De hanggroep op deze plek is hierna ook uiteen gevallen.

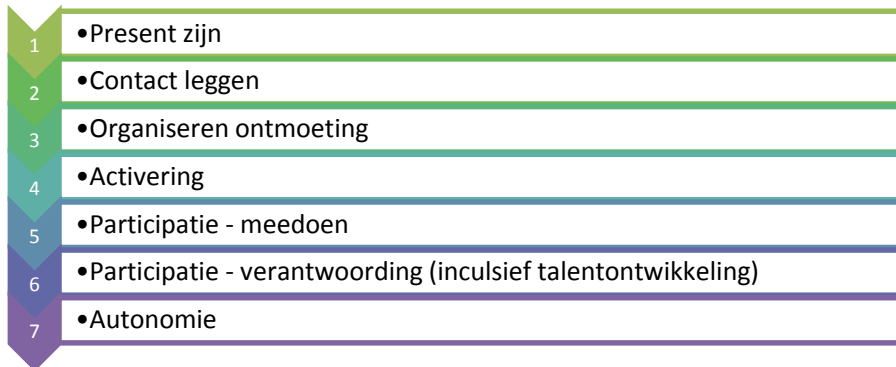

Ad 4. Oktober tot heden: inzet gemeentehuis

Startsituatie

De nieuwe publiekshal van het gemeentehuis wordt in najaar 2014 opeens druk bezocht door schoolgaande jongeren (12-16 jaar). Zij komen hier na school naar toe om elkaar te ontmoeten. De toestroom groeit en daarmee de overlast die de baliemedewerkers en bezoekers ervaren. De gemeente vroeg om inzet van het jongerenwerk om een analyse te maken welke jongeren er komen (leeftijd, school), vanuit welke motivatie en hoe we overlast kunnen beperken.

Het jongerenwerk hanteert het volgende werkproces:

Stap 1: Opdracht helder krijgen: overleg diverse partijen gemeente.

Doel: wat willen de verschillende partijen (gemeenschappelijk beeld vormen), verwachtingen over inzet jongerenwerk afstemmen en afspraken m.b.t. samenwerking in de uitvoering.

Verschillende invalshoeken vanuit gemeente:

- *Strategie-beleid*: positief dat jongeren gebruik maken van gemeentehuis als ontmoetingsplek, kans om hen te betrekken bij beleidsvorming. Vraag: hoe kunnen we dat doen?
- *Balie-schoonmaak*: jongeren veroorzaken overlast door lawaai – lastig vallen bezoekers – rommel laten liggen – niet aanspreekbaar zijn op hun gedrag. Vraag: zorg dat jongeren zich gedragen in de hal.
- *Beleid Jeugd- en jongerenwerk*: positief dat jongeren met zeer uiteenlopende achtergronden, vanuit verschillende scholen en wijken elkaar ontmoeten in hal. Ze ontmoeten elkaar en leggen contacten. Het biedt professionals een ingang om in contact met hen te komen en waar nodig jongeren te ondersteunen.
- *Wijkmanagement*: wil graag weten waarom jongeren hier komen en waar zij vandaan komen. Zoekt naar oplossingen voor overlast gevend gedrag van jongeren op straat in het Centrum. Verwacht dat er in het voorjaar, wanneer het beter weer wordt, deze jongeren weer op plekken in Centrum gaan hangen. Hoe kunnen we jongeren van overlast gevende hangplekken houden; is het gemeentehuis een goed alternatief?

De focus van de opdracht van de gemeente ligt op het oplossen van de overlast; het jongerenwerk dient tijdens aanwezigheid regulerend bezig te zijn. De gemeente houdt de regie en stuurt inhoudelijk op de opdracht. De jongerenwerker kan vanuit zijn expertise advies geven over de aanpak en heeft inhoudelijk inbreng over de interventies die afgesproken worden. Hierdoor is het niet mogelijk om het reguliere werkproces aan te houden en zal de inzet vooral bestaan uit: present zijn – contact leggen en ‘ontmoeting’ is de uitgangssituatie.

Stap 2: Analyse van de situatie

Inzet 4 middagen 2 à 3 uur aanwezig in publiekshal.

Present zijn, observeren en contact maken met de jongeren, baliemedewerkers en bezoekers.

Door interesse te tonen, hen met respect tegemoet te treden, gesprekjes te voeren en de dialoog aan te gaan bouwt de jongerenwerker vertrouwen op bij de jongeren.

Beeld gevormd van de situatie (sociale analyse):

- Jongeren van 12 – 16 jaar van verschillende scholen en achtergronden ontmoeten elkaar in de publiekshal vanaf 12.00 uur tot 20.00 uur in verschillende samenstellingen.
- Motivatie: gratis WIFI – gratis chocolademelk/koffie – droog en warm – centrale ligging.
- Via sociale media trekt dit steeds meer jongeren aan.
- Overlast bestaat uit: rommel – lawaai – brutale opmerkingen naar medewerkers/ bezoekers – ruimte innemen ten koste van andere bezoekers.

Stap 3: Plan van aanpak (interventies)

Overleggen met gemeente (alle partijen): delen van sociale analyse; toezicht helpt; groepen worden groter en de jongeren vertonen vervelend gedrag.

Interventies bepalen om overlast te verkleinen:

- Huisregels opstellen: hoe gaan we hier om met elkaar en de ruimte. Hiermee worden de kaders aangegeven waarbinnen de jongeren zich kunnen bewegen. Dit geeft mogelijkheid om jongeren hier direct op aan te spreken.
- Signalen van baliemedewerkers bespreken: wiet-joints draaien in hal – consumptie mee naar buiten nemen - wat te doen bij ruzie? – wie spreekt hen aan bij overlast en hoe? Andere medewerkers van de gemeente worden gevraagd in hal te werken en ook toezicht te houden.
- Vervolg inzet jongerenwerk voor toezicht en in contact te blijven met de jongeren vanuit positieve insteek.
- Bijeenkomst organiseren om met jongeren in gesprek te gaan over dilemma's: hen medeverantwoordelijk maken voor oplossing.
- Enquête afgenomen, opgesteld door J. Noorda (adviseur gemeente). Hierin is ook opgenomen of jongeren betrokken willen zijn bij beleidsvorming van de gemeente. Begin 2015 heeft het jongerenwerk twee maatschappelijke stagiaires de opdracht gegeven om in gesprek te gaan met de jongeren over onder andere betrokkenheid bij de gemeente en hoe zij denken over een andere ontmoetingsplek.

Stap 4: Monitoren

- Huisregels helpen om in gesprek te gaan over hoe men in ruimte met elkaar omgaat en hen aan te spreken op afwijkend gedrag. Groot deel van de jongeren houdt zich aan regels. Het zijn vaak dezelfde jongeren en zij ruimen de rommel op. Wanneer er geen jongerenwerk aanwezig is, zijn er geen afspraken over wie jongeren aanspreekt.
- Groepen groeien nog steeds, overlast door paar jongeren is terugkerend probleem. Toezicht noodzakelijk om overlast te verminderen.
- De ruimte is niet geschikt om actief bezig te zijn, het stimuleert hang- en verveelgedrag.

Conclusie gemeente:

De ruimte is niet geschikt voor het huisvesten van grote groepen jongeren, waardoor overlast toeneemt. Gemeente ziet de behoefte van jongeren voor een ontmoetingsruimte in het Centrum als een kans om jongerenoverlast in de buurten te verkleinen en op positieve wijze met jongeren samen te werken rondom een locatie die meer mogelijkheden biedt voor activering – participatie en verantwoordelijkheid nemen voor de ruimte. Besluit om per 1 april 2015 jongeren niet meer toe te laten in publiekshal voor ontmoeting.

Gemeente onderzoekt mogelijkheden om per 1 april een andere ontmoetingsruimte te faciliteren met ondersteuning vanuit het jongerenwerk. De jongerenwerker adviseert welke mogelijkheden kansrijk zijn om jongeren naar toe te leiden. Jongeren uit de hal worden actief gevraagd mee te denken: door gesprekken met de maatschappelijke stagiaires en het jongerenwerk.

Plan van aanpak (interventies)

Gemeente gaat andere mogelijkheden onderzoeken om jongeren naar toe te leiden. Opties: De Peppel – VOP – horeca – Skeelergebouw.

Voorwaarden: gratis koffie – gratis WIFI – ruimte geschikt om grote groepen jongeren te huisvesten – centraal gelegen – start mét ondersteuning jongerenwerk en toewerken naar meer verantwoordelijkheid nemen van jongeren en/of vrijwilligers op beheer ruimte.

In de periode van december 2014 tot 1 april 2015 gaat het jongerenwerk op dezelfde voet verder: regulerend aanwezig zijn en in gesprek gaan met jongeren over het besluit per 1 april de publiekshal voor jongeren te sluiten, uitleg geven waarom besluit is genomen, aangeven dat andere opties bekeken worden en hen mee laten denken over de andere mogelijkheden.

Leereffecten van opdracht inzet gemeentehuis

Om te kunnen werken vanuit het werkproces van het jongerenwerk en onze aanpak hierin, is het van belang om de regie te hebben op de uitvoering van de opdracht. Gedurende het uitvoeringsproces zijn er keuzes gemaakt die vanuit de visie van het jongerenwerk anders uitgevoerd hadden kunnen worden, zoals:

- Enquête: te lang. Andere manier van vraagstelling nodig om in gesprek te komen met jongeren.
- Inzet jongerenwerk: vraag vanuit gemeentewerkers naar jongerenwerk steeds meer gericht op handhaving (“politieagent”) door het jongerenwerk, terwijl dit niet de werkwijze is van het jongerenwerk.

Ad 5. December: inzet rond Oud & Nieuw

Inzet rondom Oud & Nieuw op verzoek van de gemeente en gebaseerd op het draaiboek gemaakt in afstemming met de partners van het wijkgericht werken. Naast het reguliere jongeren- en opbouwwerk is gebruik gemaakt van de middelen uit het flexibele jongerenwerk om de planning dekkend te maken.

Het buurtnetwerk van vaders is in samenwerking met de jongeren- en opbouwwerkers drie dagen preventief de wijken van Zeist in gegaan op 29, 30 en 31 december. Afhankelijk van de vraag van de wijkmanager per wijk. Alle dagen van 13:00 tot 22:00 uur en op 31 december van 14:00 tot 18:00 uur. Op 28 december heeft het buurtnetwerk een voetbalactiviteit georganiseerd in Zeist-West.

Effect: Mede dankzij de preventieve werking van het straatwerk vanuit MeanderOmnium en de signalerende rol naar de politie en wijkmanager, is de overlast door jongeren in de wijken rondom Oud & Nieuw 2014 niet noemenswaardig geweest.

5 Eigen Prestatie

In 2014 is gestart met de pilot Eigen Prestatie, om uitvoering te geven aan de invulling van de vanaf januari 2015 verplichte tegenprestatie. De gemeente Zeist is bezig om, op basis van het “regionaal kader aanpak wederkerigheid”, een visie te ontwikkelen over de vormgeving van de tegenprestatie. De bedoeling is om mensen met een bijstandsuitkering te stimuleren mee te doen aan een traject bij de Vrijwilligerscentrale ViaVia, dat hen de kans biedt zich verder te ontwikkelen, hun netwerk uit te breiden en werkervaring op te doen met vrijwilligerswerk. In nauwe samenwerking met de Regionale Sociale Dienst Kromme Rijn en Heuvelrug (RSD), de gemeente Zeist en de Vrijwilligerscentrale is met de Eigen Prestatie gestart om uit te proberen en te ervaren welke aanpak effectief is en hoe de samenwerking tussen de RSD en de Vrijwilligerscentrale Zeist het beste kan worden vormgegeven om zo voor te sorteren op 2015.

De visie van MeanderOmnium is dat iedereen mee kan doen in de samenleving. Ook mensen met een uitkering kunnen een rol hebben in de samenleving, juist door vrijwilligerswerk. De Vrijwilligerscentrale heeft expertise hoe mensen te stimuleren tot, toe te leiden naar en te ondersteunen bij vrijwilligerswerk. Zij hebben een groot netwerk van organisaties waar plek is voor vrijwilligers. De pilot is gestart met cliënten vanuit het RSD-traject Werk voor Zeist, voor wie betaald werk momenteel nog niet haalbaar is. Vanaf eind 2014 was het mogelijk vanuit de RSD nieuwe instroom cliënten aan te melden voor de pilot.

De insteek van de Eigen Prestatie was om werkzoekenden zoveel mogelijk groepsgewijs naar vrijwilligerswerk te begeleiden. Dit om redenen van efficiency, maar ook omdat cliënten elkaar kunnen stimuleren en inspireren en we cliënten, indien nodig, een training kunnen aanbieden. Met de eerste groep cliënten zijn we (vlak voor de zomervakantie) gestart met een informatiebijeenkomst en enkele vervolgbijeenkomsten. Doordat de opkomst bij de vervolgbijeenkomsten tegenviel, hebben we voor de volgende groep cliënten voor een andere, minder vrijblijvende, aanpak gekozen en de groepsaanpak in de vorm van een talententraining gegoten. In deze talententraining krijgen deelnemers zicht op wat ze kunnen, waar ze goed in zijn, en wat ze willen gaan doen; en op welke wijze vrijwilligerswerk hen hierbij op weg kan helpen. Gaandeweg wordt er gewerkt aan een houdingsverandering ten aanzien van vrijwilligerswerk, van 'moeten' naar 'willen', en worden deelnemers in zes weken tijd naar vrijwilligerswerk begeleid. Tijdens een startbijeenkomst kunnen cliënten aangeven of ze willen deelnemen aan de talententraining, of dat ze liever individuele ondersteuning op maat willen bij het vinden van passend vrijwilligerswerk. Een schriftelijk commitment is een voorwaarde om ondersteuning te krijgen.

Deze aanpak bleek succesvoller, want van de tweede groep hebben alle cliënten aan het einde van de startbijeenkomst gekozen voor deelname aan de talententraining, en vervolgens positief deelgenomen aan alle bijeenkomsten en concrete stappen gezet in hun eigen ontwikkeling en richting passend vrijwilligerswerk. Ook voor de derde groep verliep dit redelijk goed. Er blijken wel veel cliënten te zijn die met allerlei belemmeringen kampen (gezondheidsproblemen, taalachterstand, weerstand, druk aan het solliciteren naar betaald werk), welke hen weerhouden om constructief deel te nemen. Naast een talententraining blijkt ook individueel maatwerk nodig.

Deelnemers aan de talententraining hebben, na afronding van de training, de mogelijkheid om gedurende zes weken deel te nemen aan een netwerkgroep. Deze netwerkgroep staat onder begeleiding van een intervisiecoach (een vrijwilliger die zelf ook werkloos is) en heeft als doel te faciliteren dat deelnemers met elkaar in contact blijven, van elkaar kunnen leren en elkaar blijven inspireren. Tevens is er ruimte voor intervisie. Bovendien fungeert de netwerkgroep voor de vrijwilligerscentrale als monitoringinstrument.

Deelname aan de netwerkgroep is vrijwillig. Wel wordt er ook hiervoor een commitment gevraagd van deelnemers.

Zodra deelnemers zijn gestart met hun vrijwilligerswerk monitort de Vrijwilligerscentrale Zeist gedurende circa zes weken de voortgang. Dit gebeurt ofwel in de vorm van een netwerkgroep ofwel individueel middels het onderhouden van telefonisch contact.

De begeleiding en monitoring van cliënten vanuit Werk voor Zeist gebeurt in nauw overleg met de verantwoordelijke trajectbegeleiders bij de RSD. **Mala** (33 jaar) neemt deel aan de talententraining om inzicht te krijgen in haar kwaliteiten en vaardigheden, in wat ze leuk vindt en welk vrijwilligerswerk daar bij past. Bij aanvang van de training beschrijft ze zichzelf vooral als 'lieve moeder'. Het moederschap is de afgelopen jaren dan ook haar hoofdtaak geweest. Nu wordt het zo langzamerhand tijd haar horizon te verruimen. Met haar man is afgesproken dat hij op maandag voor de kinderen zorgt, zodat Mala die dag tijd heeft zich verder te ontwikkelen.

Gaandeweg de training wordt duidelijk dat Mala graag met oudere mensen wil werken. Ze kiest, met hulp van een vrijwilliger van de Vrijwilligerscentrale Zeist, een aantal vacatures uit de vacaturebank voor vrijwilligerswerk, die aansluiten bij haar wensen en kwaliteiten. Ze neemt zelf contact op met de betreffende organisaties. Nadat ze met een consultant van Steunpunt Mantelzorg heeft gesproken over de mogelijkheden bij de bezoekdienst, komt ze met een stralende lach naar me toe. "Ik ben zo blij! Volgende week ga ik kennismaken met een mevrouw van 70 jaar in een rolstoel. Dan kan ik met haar gaan wandelen, koffie drinken en een praatje maken." Na de kennismaking is Mala zo mogelijk nog enthousiaster. Deze tot nu toe zo stille, verlegen vrouw praat honderduit. 'Ik voel het in mijn hart!', zegt ze.

De resultaten

In totaal zijn in de periode juli tot en met december 42 cliënten doorverwezen naar de Vrijwilligerscentrale Zeist (zie tabel). Van deze 42 cliënten zijn er 33 vanuit Werk voor Zeist en 9 nieuwe instroom cliënten.

Van de 42 cliënten hebben er 15 gekozen voor deelname aan de talententraining in een groep en zijn/worden er 27 individueel begeleid naar vrijwilligerswerk. In totaal zijn er 22 cliënten daadwerkelijk gestart met vrijwilligerswerk. Vijftien cliënten zijn ofwel terugverwezen naar de RSD wegens gezondheidsredenen of mantelzorgtaken, ofwel is het traject afgesloten omdat ze zijn gestart met een opleiding, zijn verhuisd of zodanig hard op zoek zijn naar betaald werk, dat dat het zoeken naar vrijwilligerswerk in de weg staat. Van de vijf cliënten die nog op zoek zijn naar vrijwilligerswerk wordt het vinden van passend vrijwilligerswerk van vier van hen vertraagd door gezondheids- en/of persoonlijke problemen en voor één van hen omdat hij geen Nederlands spreekt.

datum aanmelding	aantal cliënten	aantal cliënten talententraining	aantal cliënten individuele begeleiding	aantal cliënten terugverwezen / afgerond	aantal cliënten gestart met vrijwilligerswerk	aantal cliënten op zoek naar vrijwilligerswerk
4 juli 2014	19	2	8	8	11	0
22 aug 2014	8	8	0	1	5	2
23 okt 2014	10	5	5	5	4	1
21 nov 2014	5	n.v.t.	5	1	2	2
Totaal	42	15	18	15	22	5

Leereffecten van de pilot Eigen Prestatie waren:

- Voorlichting over vrijwilligerswerk en welke rol je als werkzoekende hierin kan hebben zijn nodig om dat veel werkzoekenden hier onvoldoende beeld over hebben.
- Persoonlijk maatwerk tussen medewerkers van Eigen Prestatie en werkzoekenden bepaald mede het succes omdat er aandacht is en acties afgestemd worden op de persoonlijke mogelijkheden van de werkzoekenden.
- Het verdient de voorkeur om bij groepsbijeenkomsten een breder publiek te betrekken dan alleen werkzoekenden om zo gebruik te kunnen maken van een andere motivatie, zo kunnen mensen elkaar versterken en normaliseren.

Rachid (45 jaar) is een man van Afghaanse komaf, die in Afghanistan in zijn voet is geschoten en hiervan tot op de dag van vandaag de gevolgen ondervindt. Rachid heeft in Afghanistan gewerkt als taxichauffeur en in Nederland bij een drukkerij. Totdat hij tijdens de crisis zijn baan kwijtraakt en eerst in de WW en vervolgens in de bijstand belandde. Rachid neemt deel aan de talententraining en gaat actief op zoek naar vrijwilligerswerk.

Hij is bijzonder gemotiveerd en wil heel graag aan het werk, bij voorkeur als taxichauffeur. Om ervaring op te doen als taxichauffeur in Zeist en omgeving, start hij als vrijwillige chauffeur op de belbus van MeanderOmnium. Na enkele weken moet hij helaas stoppen met zijn vrijwilligerswerk, omdat het helpen van mensen met een rolstoel zijn zere voet te zwaar belast. De teleurstelling is groot. In overleg met hem en met zijn trajectbegeleider bij de RSD gaan we op zoek naar nieuwe mogelijkheden.

Als we in de vacaturekrant van het WerkgeverServicepunt (WGSP) een vacature zien voor een vrijwillige 'chauffeur in combinatie met tafelheer/-dame ouderenzorg', stellen we aan zijn trajectbegeleider voor hem hiervoor voor te dragen. Zo gezegd, zo gedaan. Nu is het even wachten op een reactie. Ondertussen zet zijn trajectbegeleider zich ook in voor een taxipas (=opleiding tot taxichauffeur) voor Rachid.

Vervolg 2015

Persoonlijk maatwerk

De meeste cliënten die tot nu toe door de RSD naar de Vrijwilligerscentrale Zeist zijn verwezen hebben te kampen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, veelal veroorzaakt door lichamelijke en/of psychische belemmeringen, persoonlijke problemen, en/of een taalachterstand. Meer dan de helft is van allochtone afkomst. Veel cliënten hebben er, door alles wat ze hebben meegemaakt, weinig vertrouwen in dat welk traject dan ook hun kansen op betaald werk zal doen toenemen. Daar ligt de sleutel in het motiveren en in de eigen kracht zetten van de cliënten om deel te nemen aan een traject naar vrijwilligerswerk. Als cliënten eenmaal over de streep zijn getrokken om deel te nemen, leven ze zichtbaar op, krijgen zicht op waar ze goed in zijn en wat ze willen gaan doen, stimuleren elkaar en geven elkaar tips. Door de training of individuele ondersteuning gaan deelnemers de meerwaarde van vrijwilligerswerk inzien en verdwijnt hun weerstand. Dit is een belangrijke voorwaarde om de stap naar vrijwilligerswerk te kunnen zetten.

Combineren groepen mensen

In 2015 zullen we hieraan een nieuwe impuls geven door een verbinding te leggen tussen de projecten Eigen Kracht en Eigen Prestatie, en aldus tussen cliënten van de RSD en andere groepen mensen, die vanuit hun vrijwilligerswerk of op andere wijze contact hebben met de vrijwilligerscentrale. Op deze wijze streven we naar een gemêleerdere samenstelling van de groepen, zodat men elkaar stimuleert, inspireert en een stapje verder brengt.

Samenwerking Tegenprestatie

Daarnaast is verdere doorontwikkeling van enkele thema's in nauwe samenwerking met de RSD en de gemeente Zeist een must. Deze thema's zijn onder andere: vrijwilligerswerk en sollicitatieplicht, informatiedeling over cliënten, verbinding met de toegangsteams en effectieve samenwerking.

Doorontwikkeling naar de buurt

Er zullen sterkere verbindingen gelegd worden met de vitale buurt, waar in de woonomgeving van de werkzoekende dichtbij kansen liggen bijvoorbeeld met het project Meedoen in de wijk of met de buurtsportcoach om actief te worden binnen een sportvereniging.

6 Informele zorg

Door alle ontwikkelingen die in de zorg gaande zijn, is het werk van vrijwilligers en mantelzorgers nog belangrijker geworden. Staatsecretaris Van Rijn (VWS) roept gemeenten en zorgverleners op beter te luisteren naar de behoeften en vragen van vrijwilligers en mantelzorgers. Wanneer mensen langer thuis blijven wonen, wordt er meer van hun omgeving gevraagd. Extra en meer gefocuste ondersteuning voor die groep van vrijwilligers en mantelzorgers is cruciaal.

Voor cliënten is veel (wettelijk) geregeld. Zo kan een cliënt zich laten ondersteunen door een onafhankelijk cliëntondersteuner. De mantelzorger kan ondersteuning krijgen van vaak dezelfde cliëntondersteuner terwijl de cliënt en mantelzorger niet altijd dezelfde belangen hebben. Sterker nog: ze hebben soms tegenstrijdige belangen. Voor de mantelzorger is het belangrijk dat dit al bij de toegang en start van de hulp gehoord wordt en dat dit een rol speelt in het gezamenlijk bepalen van het "arrangement".

Er moet gewerkt worden aan een goed samenspel tussen mantelzorger, zorgprofessional en de zorgvrager. Binnen dit samenspel moet een gelijkwaardige rol zijn weggelegd voor de ervaringsdeskundigheid van de mantelzorger en de expertise van de zorgprofessional. Op dit moment ontbreekt het vaak aan goede samenwerking tussen de mantelzorger en de zorgprofessional, waardoor de zorg voor de zorgvrager niet altijd optimaal is en de mantelzorger zich niet altijd gehoord voelt. Goede mantelzorgondersteuning en mantelzorgbeleid binnen organisaties is belangrijk wil de omgeving de zorg op een gezonde manier kunnen volhouden.

Zorgvrijwilligers

De Vrijwilligerscentrale ViaVia heeft in 2014 veelvuldig burgers en organisaties geadviseerd en ondersteund over hoe (zorg)vrijwilligers te vinden en actief meegedacht bij aanpassing van het vrijwilligersbeleid voor organisaties. Dit is een belangrijk onderwerp gezien de recente ontwikkelingen in de zorg. Er komt steeds meer vraag naar zorgvrijwilligers omdat zorg op een andere manier wordt belegd en gedeeltelijk wordt afgebouwd en hierdoor krijgen zorgvrijwilligers een grotere rol. De vrijwilligerscentrale is bezig deze opbouw van zorgvrijwilligers vorm te geven.

De vrijwilligerscentrale heeft hier een centrale rol in, en is:

- adviseur op organisatieniveau, het adviseren van maatschappelijke- en zorgorganisaties;
- bemiddelaar op persoonlijk niveau, het matchen van vrijwilligers en vrijwilligerswerk;
- coördinator op projectniveau, maatschappelijke stages; jongeren als zorgvrijwilliger en coördinatie van maatjesprojecten.

Bijvoorbeeld, er is actief meegedacht hoe vrijwilligers een grotere rol te geven in het Centrum voor Jeugd en Gezin. De vrijwilligerscentrale heeft diverse podia geboden waar burgers en maatschappelijke organisaties elkaar konden vinden: van een grote vrijwilligersmarkt waar maatschappelijke- en zorgorganisaties zichzelf presenteerden aan de inwoners van Zeist tot individuele bemiddeling op maat. Daarnaast coördineerde de Vrijwilligerscentrale de netwerkbijeenkomsten voor vrijwilligerscoördinatoren, afwisselend gericht op onderlinge uitwisseling en inhoudelijke thema's onder andere over de grenzen van vrijwilligerswerk. De vrijwilligerscentrale is met organisaties en burgers in gesprek over het onderwerp informele zorg en wat hierbij de grenzen zijn.

De vrijwilligerscentrale had een ondersteunende en faciliterende taak naar de maatjesprojecten in Zeist, onder andere door het organiseren van netwerkbijeenkomsten en het actief meedenken wat hierin nodig is.

Ook dit jaar zijn weer scholieren ingezet via maatschappelijke stages. Zij worden ingezet bij ouderen die dit op prijs stellen, die graag met jongeren praten. Er wordt gepraat over vroeger en heden en alle veranderingen. Ze kunnen behulpzaam zijn bij het computergebruik. Voor de jongere is het een zinvolle ervaring om om te gaan met mensen met een beperking en mensen die eenzaam zijn.

Mantelzorgers

De versterking van de informele zorg is onmisbaar na de transities. Het is een noodzaak dat professionals bij mantelzorgers hun diverse rollen signaleren, herkennen en (nog) beter met hen kunnen samenwerken. Ook in Zeist is het belangrijk om de ondersteuning goed te regelen voor mantelzorgers.

Het Steunpunt Mantelzorg heeft zich in 2014 ingezet om voor te sorteren op de aankomende transformaties en heeft meer kunnen doen door een extra subsidie voor de doorontwikkeling van het Steunpunt Mantelzorg als expertisecentrum voor burgers en maatschappelijke- en zorgorganisaties. Het steunpunt zet zich in om voor Zeist en de regio Zuid Oost Utrecht een expertisecentrum te zijn voor de informele zorg waar inwoners, mantelzorgers, zorgvrijwilligers en professionals een beroep op kunnen doen.

Het Steunpunt Mantelzorg wil dit bereiken door sterk samen te werken met de burgers in Zeist die hier mee te maken krijgen, (zorg)organisaties en de toegangsteams en professionals in de buurt.

Adviseren en informeren

Het Steunpunt Mantelzorg heeft tot doel om mantelzorgers, professionals en (zorg)organisaties te informeren en adviseren over ontwikkelingen rondom Mantelzorg.

- Om Mantelzorgers en anderen te informeren zijn er 4 edities van de nieuwsbrief Mantelzorg uitgegeven met recente informatie.
- Het Steunpunt Mantelzorg organiseerde 10 bijeenkomsten voor Mantelzorgers met diverse thema's o.a. belevingsgerichte zorg, niet zichtbare gevolgen van niet aangeboren hersenletsel, afasie.
- Het Steunpunt Mantelzorg coördineert het netwerk voor Mantelzorg waar 40 organisaties in participeren. Met 16 organisaties zijn aparte gesprekken geweest over het zichtbaar maken van Mantelzorg en Mantelzorgondersteuning en hoe dit in de organisatie uit te voeren.
- Het behoefteonderzoek gehouden samen met Altrecht naar ondersteuning bij mantelzorgers van oudere volwassenen met psychische en psychiatrische problematiek is afgerond. Dit onderzoek werd gefinancierd door Fonds NutsOhra en SOZW.
- Er is een pilotgroep training mantelzorgondersteuning (gefinancierd door SOZW) met succes afgerond; trainingen kunnen nu verder inzet worden. Het doel van deze training was om verder vorm te geven hoe professionals binnen hun zorgorganisatie in Zeist hun eigen mantelzorgers meer in kaart kunnen krijgen, welke behoeftes zij hebben en welke ondersteuningsmogelijkheden er voor hen zijn.
- Er zijn interactieve presentaties gegeven voor professionals, kenniscafé CJG over jonge mantelzorgers en bij de Wmo-raad.
- Voor de dag van de Mantelzorg is er een culturele educatieve avond georganiseerd, waar 100 mantelzorgers met introducee zijn geweest. Ruim 500 mantelzorgers kregen een bloemenbon toegestuurd. Op beide zijn veel bedank-mailtjes en kaartjes binnengekomen en er hebben zich ruim 140 nieuwe mantelzorgers gemeld.
- De mantelzorgraad is opgericht, zij zullen op basis van thema's actief zijn en advies uitbrengen. De raad staat open voor alle mantelzorgers, die per thema kunnen aansluiten.
- Het Steunpunt Mantelzorg heeft actief geparticipeerd bij het Zorg om Tafel-traject van de gemeente Zeist en is aanjager geweest voor het onderwerp Mantelzorg.

Individuele Mantelzorgondersteuning

Vanuit de mantelzorgondersteuning zijn er met 60 unieke mantelzorgers individuele gesprekken geweest. Regelmatig was één uitgebreid gesprek voldoende. De mantelzorger krijgt tijdens het gesprek de eigen situatie duidelijker in beeld doordat hij vertelt over zijn situatie en er actief geluisterd wordt en verhelderende vragen gesteld worden. Het biedt de mogelijkheid om open, een-op-een over gevoelens, verlies of problemen te praten. Waar loopt men tegenaan, waar wil men ondersteuning en wat zijn de mogelijkheden. Hierbij is van belang het eigen netwerk in kaart te brengen en eventuele uitbreiding hiervan. Wat zijn belemmeringen hierin en welke drempels moeten genomen worden. Hiermee kunnen mensen zelf verder aan de slag. Het is vaak weten wat mogelijkheden zijn en waar je ze kan vinden. Daarnaast is het prettig om begrepen en gehoord te worden. Het lukt vaak op, een gesprek waarin je open kan praten, zonder dat de ander waarvoor je zorgt betrokken is bij de situatie.

Met 15 mantelzorgers zijn meerdere gesprekken gevoerd. Meestal twee of drie gesprekken. Zij gaven aan ondersteuning te willen bij het nemen van stappen en het proces wat ze doormaken te willen delen. Denk hierbij aan het gaan delen van zorg, inzetten van een vrijwilliger, inschakelen van een professional, gebruik maken van respijtzorg. Vaak kunnen mensen hierna op eigen kracht verder met de wetenschap dat ze ergens terecht kunnen als ze met vragen zitten of wanneer de situatie ingrijpend verandert.

Over het algemeen zijn het de zwaarder belaste mantelzorgers die bij het Steunpunt Mantelzorg aankloppen. Vaak gaat het om mensen die zorgen voor iemand met dementie, niet aangeboren hersenletsel of ernstig zieken.

Mantelzorgers worden steeds meer verwezen door onder andere de thuiszorg, casemanagers dementie, neurologieverpleegkundige, maatschappelijk werk en enkele huisartsen. Het laatste kwartaal van 2014 is er gekozen om de spreekuren van de mantelzorgconsulent te verplaatsen van het Steunpunt naar de wijken. Hiermee is een eerste stap gemaakt naar het buurtgericht werken en samenwerken in de vitale wijken.

Collectieve Mantelzorgondersteuning

Activiteiten

Naast ook een aantal ontspannende activiteiten voor groepen mantelzorgers kon er gebruik gemaakt worden van een creatief therapeut om aan huis mindfulness en creatieve activiteiten te doen.

Contactgroepen

Er zijn twee goedlopende contactgroepen voor mantelzorgers; een algemene groep en een voor niet aangeboren hersenletsel. De laatste groep wordt geheel zelf gedraaid. De groepen komen bij elkaar om ervaringen uit te wisselen, elkaar te ondersteunen en tips en adviezen te geven of een thema te bespreken.

Bezoekdienst

Er werd in 2014 veel gebruik gemaakt van de bezoekdienst, waarbij mantelzorgers ontlast worden door een zorgvrijwilliger. Er zijn ruim 70 nieuwe koppelingen geweest. Er was wat meer verloop in de aanvragen, doordat aanvragers intramuraal werden opgenomen, overleden, naar dagbesteding gingen of opknapten. Er werd door de vrijwilliger wat vaker gewisseld van deelnemer. Er waren eind december 55 vaste koppels actief. Dat is 22% meer dan het jaar er voor. Er zijn dit jaar 12 nieuwe vrijwilligers begonnen. Er melden zich steeds vaker vrijwilligers aan die werkeloos zijn of gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn. Het verlegt zich meer naar dienst-wederdienst. Dit vereist meer maatwerk en sluit goed aan op de vitale buurt.

De inzet van een vrijwilliger levert respijtzorg op voor de mantelzorger. Die kan een paar uur iets voor zichzelf doen, even weg. Dit kan van groot belang zijn om het vol te kunnen houden. Ook maatschappelijke stagiaires zijn ingezet om mantelzorgers te ondersteunen.

De professionals weten de bezookdienst steeds beter te vinden. Voor hen ligt de opdracht om, voordat er professionele hulp wordt ingezet, te kijken wat de informele zorg kan doen. Er wordt meer van het eigen netwerk, de omgeving en vrijwillige inzet gevraagd. Het is voor het Steunpunt Mantelzorg van belang om samen met de verwijzer goed duidelijk te hebben of de hulpvraag door een vrijwilliger gedaan kan worden, of deze de benodigde deskundigheid heeft. De grens tussen het vrijwilligerswerk en de professionele inzet is aan het veranderen, een goede afstemming is belangrijk, evenals een goede samenwerking.

Voor de vrijwilligers worden bijeenkomsten georganiseerd ter deskundigheidsbevordering (onder andere rouwverwerking, veranderingen in de zorg), uitwisseling van ervaringen en onderling contact en betrokkenheid bij de organisatie.

De vrijwilligers die zich bezig houden met dementie komen regelmatig bij elkaar om ervaringen uit te wisselen, elkaar tips en adviezen te geven, een thema te bespreken. De regelmaat is van belang omdat de bezoeken en hulpvragen vaak complex zijn.

Doorkijk naar 2015

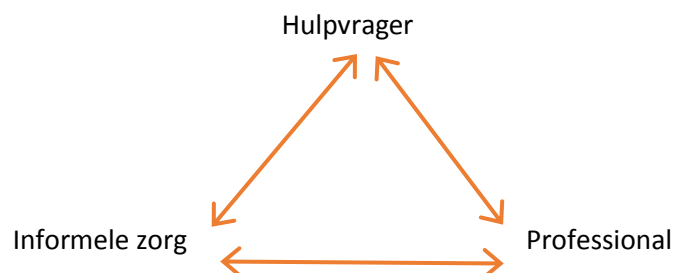
In 2015 worden de werkzaamheden en koers van 2014 vervolgd. Het thema voor 2015 zal zijn: mantelzorgers worden gevonden, versterkt, verlicht en verbonden.

Er zal ingezet worden op:

- Het **vinden**, zodat mensen bereikt worden die zorgen voor een naaste. Daarnaast zal er een extra PR- impuls worden gegeven zodat men in de samenleving meer bewust wordt van dit onderwerp.
- Het **versterken** van de mantelzorgers in hun regie en positie. Zowel individueel als op niveau van beleid, de stem laten klinken van de mantelzorgers, bijvoorbeeld door de mantelzorgraad en met elkaar in de wijk in gesprek te gaan.
- Het **verlichten**, het organiseren van ondersteuning om ervoor te zorgen dat mantelzorgers de mantelzorgtaken kunnen (blijven) uitvoeren.
- **Verbinding leggen** tussen formele en informele zorg. Hierbij worden partners meegenomen in deze manier van werken.

Mantelzorgondersteuning in de toegang

Er zal intensievere mantelzorgondersteuning van de (individuele) mantelzorger in de wijken tegen/naast de toegangsteams georganiseerd worden. Zodat het samenspel tussen hulpvrager, professional en de informele zorg, zie driehoek, een regulier onderdeel in de samenwerking zal worden. De Mantelzorgondersteuning zal een extra impuls geven aan het mantelzorgperspectief.

Algemeen toegankelijke activiteiten voor mantelzorgers

Het Steunpunt Mantelzorg zal de algemeen toegankelijke activiteiten coördineren en faciliteren waarbij ontmoeting centraal staat. Dit komt in plaats van het mantelzorgcompliment.

Er zal samen met de Mantelzorgraad en andere burgers in Zeist, in overleg met de gemeente Zeist onderzocht worden wat een passende werkwijze is om dit vorm te geven.

Training

Er zullen in 2015 veel medewerkers van verschillende zorg- en maatschappelijke organisaties getraind worden in mantelzorgondersteuning door medewerkers van het steunpunt.

Alle mantelzorgers werken aan hun toekomst: AMWAHT

De AMWAHT-groep zal starten. Hier kunnen vrouwen die zorgen voor een naaste een opleiding volgen en zich verder ontwikkelen en lotgenoten bijstaan. Deze opleiding wordt deels gefinancierd door het Oranje Fonds. AMWAHT is een landelijk ontwikkeld instrument om groepen vrouwen die langdurig zorgen, meer kansen te bieden.

Regionale samenwerking Zuid Oost Utrecht

De regionale samenwerking tussen de Mantelzorgsteunpunten en netwerken in de regio Zuid Oost Utrecht versterken. Een eerste aanzet is de Mantelzorgnieuwsbrief wordt regionaal voor de Regio Zuid Oost Utrecht vormgegeven. Verdere samenwerking in de regio wordt op gang gebracht en het Steunpunt Mantelzorg Zeist zal hier een initiërende rol in nemen.

Er zal een proeverij in samenwerking met MEE plaatsvinden, mensen met een beperking en mantelzorgers ontmoeten gemeente medewerkers. Hieraan gekoppeld is een onderzoek van de Hogeschool Utrecht. De meerwaarde van deze bijeenkomst is dat ervaringsdeskundigen en beleidsmakers en -beslissers elkaar ontmoeten en zo elkaar kunnen informeren.

7 VVE

In Zeist hebben we met de netwerkpartners goede voor- en vroegschoolse voorzieningen ontwikkeld. In 2014 hebben veel peuters en hun ouders met goed gevolg deelgenomen aan de verschillende ontwikkelingsprogramma's. Er wordt maatwerk geleverd aan gezinnen en ook hier geldt een integrale aanpak en inzetten op het versterken dat ouders en kinderen het zelf doen en leren te doen. Kinderen die op jonge leeftijd deelnemen aan de programma's bereiken meer in hun schoolloopbaan. Ouders die leren hun kinderen op een passende wijze te begeleiden met leren en opgroeien krijgen meer zelfvertrouwen en de interactie met hun kind verbetert.

MeanderOmnium ontwikkelt zich op het gebied van VVE steeds meer als een expertisecentrum. Regionaal worden de ouderondersteuningsprogramma's naar tevredenheid van ouders en partners uitgevoerd en werken we actief mee aan de doorontwikkeling op uitvoerings- en beleidsniveau.

Daarnaast zijn we in 2014 met innovatieve diensten gestart. In samenwerking met partners vanuit de jeugdzorg is de observatie- en diagnostiegroep De Regenboog gestart om preventief en tijdig te signaleren en actie in samenwerking met ouders te nemen. Het project Spel en Huis is gestart om thuis door getrainde vrijwilligers ouders een steuntje in de rug te geven in de spelontwikkeling van jonge kinderen. Dit als eerste stap in de doorgaande lijn. Samenwerkingsprojecten bestendigen zoals met de kinderopvang en de flexibele begeleiding. VVE Thuis Kleuter op de basisschool bleek een aanvullende methode om ouders meer bij de school en hun kind te betrekken.

Om de VVE in de vitale buurten als belangrijk onderdeel in te zetten wordt de vervolgstap in 2015, "de horizontale lijn" als verbinding tussen onderwijs, welzijn, zorg en buurt.

In bijlage 1 is een uitgebreide verantwoording, zoals van te voren afgesproken is, opgenomen van alle activiteiten van de voor- en vroegschoolse educatie (VVE).

BIJLAGEN

Bijlage 1 Verantwoording VVE 2014

Reguliere peuterspeelzalen

De reguliere peuterspeelzalen bieden jonge kinderen de gelegenheid om samen te spelen, zich te ontwikkelen en zich voor te bereiden op de basisschool. Kinderen komen gemiddeld twee dagdelen per week en spelenderwijs leren zij allerlei vaardigheden.

Bezettingsgraad van reguliere speelzalen in 2014:

't Lokomotiefje (incl. 2 à 3 VVE plaatsen) Den Dolder		80% (incl. 2 VVE plaatsen)
Stampertjes regulier	Zeist-West	110%
lenie Mienie (incl. VVE-plaatsen)	Zeist-Noord	104%

Op alle locaties is de bezettingsgraad hoger dan in 2013. Voor de reguliere peuterspeelzalen in Zeist bestaan nog wachtlijsten. Deze zijn echter minder lang geworden. De druk op reguliere plekken lijkt te zijn gestabiliseerd.

In Den Dolder is gekeken of er mogelijkheden waren om een meer specifieke “thematische daginvulling” te realiseren. De verwachting was dat dit een positief effect zou hebben op de het aantal kinderen wat gebruik maakt op de peuterspeelzaal. Op een dagdeel is er een samenwerking opgestart met een aanbieder van peutergym. Hier sluit de peuterspeelzaal nu bij aan. Samenwerking met de kinderopvang is door logistieke redenen niet van de grond gekomen. Er is sprake van een lichte stijging in het aantal kinderen.

In 2014 zijn er het hele jaar twee reguliere kinderen geweest bij peuterspeelzaal De Klimboom (Zeist-Oost) waarvan de ouders binnen de nieuwe wetgeving geen recht hebben op kinderopvangtoeslag en die geen VVE-indicatie hebben. De overige plekken zijn, onder voorbehoud van aanmeldingen van reguliere kinderen, ingezet om de druk op de VVE-wachtlijst te verlichten. Bij peuterspeelzaal De Zwaluw (Vogelwijk) is er door een tekort aan vraag om reguliere kindplaatsen ook ruimte geboden aan ouders met een kind met een VVE-indicatie om deze plek in te nemen.

GGD

In 2014 zijn alle peuterspeelzalen door de GGD bezocht. Het accent van de inspectiebezoeken lag dit jaar bij het pedagogisch handelen van de medewerkers. Alle peuterspeelzalen zijn goedgekeurd.

VVE peuterspeelzalen

Het belangrijkste doel van de VVE-peuterspeelzalen is het voorkomen en bestrijden van onderwijs- en ontwikkelingsachterstanden bij peuters. Dit wordt vormgegeven door het aanbieden van het piramideprogramma gedurende vier dagdelen per week. VVE-peuters gaan hierdoor met meer onderwijskansen naar de basisschool.

Het optimaliseren van de stroomlijn tussen inschrijving, indicatie en (spoed)plaatsing blijft een tijdsinvestering vragen en een nauwe samenwerking tussen Vitras en de VVE-peuterspeelzalen. In 2014 bleven we te maken hebben met wachtlijsten op de ene en vrije plaatsen op de andere locatie. Hierdoor bleef het nodig dat de intern begeleider een coördinerende rol innam rond (spoed)plaatsingen. Om te voorkomen dat kinderen die wel tijdig worden aangemeld niet tijdig geplaatst kunnen worden is de leeftijdsgrens voor een spoedplaatsing verhoogd naar de leeftijd van 36 maanden; die langer dan 6 maanden lang op de wachtlijst staan. Hierdoor hebben we kunnen realiseren dat alle kinderen tijdig geplaatst konden worden, tenzij op verzoek van ouders nog niet. Ouders willen soms niet naar een andere locatie waar wel tijdig plek is.

In de wijk Kerckebosch (De Klimboom) hebben we reguliere plaatsen ingezet voor VVE-kinderen, waardoor daar de druk op de wachtlijst weggenomen is. Een enkel kind is doorgeplaatst naar De Zwaluw. In Zeist Noord was er vooral druk op de wachtlijst bij De Kameleon en bij Ienie Mienie. Deze plekken konden ingevuld worden bij Op Dreef en De Zwaluw.

Bij Op Dreef is de bezetting teruggelopen. Hier waren veel kinderen die in de periode na de zomervakantie onverwacht vertrokken waren (verhuizing). Hier speelt soms ook mee voor ouders dat de school zelf minder populair is en ouders denken dat een plaats op de peuterspeelzaal gekoppeld is aan een plaats op de basisschool op deze locatie. Eind 2014 trok het aantal kinderen op deze locatie weer aan.

Bij Ienie Mienie fluctueert het aantal kinderen met een VVE-indicatie tussen de 7 en 8. In de eerste periode in het jaar werden 7 plaatsen aangeboden voor VVE. De vraag bleek zo groot dat er structureel 8 plaatsen VVE aangeboden zijn in de loop van het jaar.

In Zeist-West waren geen wachtlijstproblemen. Hier was de vraag naar VVE-plaatsen bij De Koppeling groter dan de vraag om plaatsen bij De Zwaluw (Vogelnest). Deels kan dit vraagverschil verklaard worden uit onbekendheid en onzichtbaarheid van de locatie De Zwaluw. Na de zomervakantie van 2014 werden bij De Zwaluw de vrijgekomen plaatsen niet volledig opgevuld met nieuwe kinderen. Hier is eind 2014 op ingespeeld door op het bevestigingsformulier van de inschrijving bij een peuterspeelzaal op locatie De Koppeling, aan te geven dat er ook mogelijkheid is tot inschrijving op De Zwaluw.

Op vijf locaties is de bezettingsgraad ten opzichte van 2013 omhoog gegaan. Op één locatie is hij iets minder hoog, maar nog boven de 100% en op één locatie is de bezettingsgraad gedaald.

Bezettingsgraad VVE peuterspeelzalen 2014 (exclusief zomervakantie)

Ienie Mienie (6 plaatsen VVE)	Zeist-Noord	96% (8 plaatsen VVE)
Op Dreef (2 groepen)	Zeist-Noord	88%
Klimboom	Zeist-Oost	104% (inclusief 2 reguliere plaatsen)
Stampertjes VVE	Zeist-West	99%
Torteltuyn (2 groepen)	Zeist-West	105%
Kameleon	Zeist-Noord	101%
De Zwaluw (13 plaatsen is 100%)	Vogelwijk	85% (inclusief 2 reguliere plaatsen)

Taaltoetsen

Alle peuterleidsters hebben in 2014 deelgenomen aan de taaltoets, die verplicht gaat worden voor medewerkers betrokken bij de VVE. Het slagingspercentage voor deze toets was heel hoog; meer dan 90% van de leidsters haalde de taaltoets in één keer. Slechts twee medewerkers zijn niet direct de eerste keer geslaagd voor hun taaltoets.

Deskundigheidsbevordering

Alle peuterleidsters die op de voorscholen werkzaam zijn hebben een training "Opbrengstgericht werken" gevolgd. Ook zijn drie medewerkers geschoold als coach voor deze training. Voor de training is gebruik gemaakt van video interactiebegeleiding. Er is nog coaching nodig om vooral het differentiëren en spelverrijking goed in te bedden in de planning en de dagstructuur.

Daarnaast zijn de meeste medewerkers eind 2014 geschoold in het gebruik van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Een beperkt aantal leidsters zal in 2015 hiervoor nog geschoold worden.

Versterken doorgaande lijn

In 2013 hebben MeanderOmnium en Vitras de opdracht gekregen om samen te inventariseren hoe de doorgaande lijn nog verder versterkt kan worden op het moment van de overdracht van de voorschoolse naar de vroegschoolse situatie. Aandachtspunten waren de overdracht zelf van de kinderen met een VVE-indicatie en op de samenwerking tussen de voor- en vroegscholen. Bij de ontwikkelpunten lag het accent op de ouderbegeleiding, de interne begeleiding, het pedagogisch klimaat en het educatief handelen. Ook is het leerlingvolgsysteem meegenomen als aandachtspunt.

In 2014 zijn gesprekken gevoerd met zes scholen in Zeist waar een hoog percentage van kinderen met een VVE-indicatie naar school gaan, het consultatiebureau, het CJG en MeanderOmnium (peuterspeelzaal, brede school, medewerker ouderprogramma's). Er is een bijeenkomst georganiseerd om conclusies en aanbevelingen, om de doorgaande lijn nog verder te versterken op het moment van de overdracht naar de basisschool, te presenteren. Tijdens deze bijeenkomst zijn de betrokkenen ook per wijk met elkaar in gesprek gegaan. Daarnaast zijn er actiepunten geformuleerd waaruit de verschillende organisaties zelf keuzes kunnen maken om de doorgaande lijn te versterken; binnen de eigen organisatie of breder. Vanuit de gemeente worden de actiepunten verder besproken en actueel gehouden binnen de werkgroep Taal en Ontwikkeling. Het project is hiermee afgerond.

Intern begeleider

In mei 2011 is in overleg tussen de gemeente en MeanderOmnium de functie intern begeleider tot stand gekomen. Doel van deze functie is het verbeteren van de verbinding tussen de (vve)peuterspeelzaal met zorg en onderwijs. Daarnaast is het bieden van ondersteuning en advies op het terrein van zorg en onderwijs aan de pedagogisch medewerkers van de peuterspeelzalen deel van het takenpakket.

Elke 8 weken worden kinderen bij wie een zorgvraag speelt, besproken met de pedagogisch medewerkers. Bij de voorscholen worden alle kinderen dan doorgesproken om hun ontwikkeling nauwlettend te kunnen volgen. Ook is er tijdens de kindbesprekingen aandacht voor contacten met logopedisten of kinderfysiotherapeuten, zodat ook op de peuterspeelzaal aandachtspunten meegenomen kunnen worden. In elke groep waren er gemiddeld 5 kinderen bij wie er besprekingspunten waren ten aanzien van het gedrag op de groep of in de thuissituatie. Deze kinderen worden dan uitgebreider besproken. In totaal is er voor 63 kinderen op enige manier extra zorg geweest; variërend van uitgebreid bespreken tijdens een kindbespreking tot extern overleg. Het ging hierbij om kinderen waarbij zowel zorg was om de ontwikkeling van het kind zelf als om factoren in de thuissituatie. Voor de gemengde voorschoolgroepen en de externe VVE-kinderen werd ook elke 8 weken een kindbespreking gehouden.

Voorafgaand aan de kindbespreking wordt structureel meegekeken in de groepsituatie. Het doel hiervan is om het contact met de leidsters laagdrempelig te houden, te observeren en signaleren. Hierdoor konden ook aandachtspunten besproken worden die niet vanuit de leidsters werden aangegeven. Kinderen waarvoor anders een uitgebreide observatie nodig was konden hierdoor al voldoende in beeld zijn om aan de leidsters pedagogische adviezen of ondersteuning te bieden. Daarnaast zijn 21 kinderen uitgebreider geobserveerd en werden vervolgens handelingsadviezen voor in de groep opgesteld. Dit was vaak op verzoek van leidsters, die een zorgvraag hadden. En 4 keer hadden ouders zorgen over de ontwikkeling van hun kind en vroegen leidsters op hun initiatief een observatie van of gesprek over hun kind aan. Er is 10 keer een gesprek of meerdere gesprekken geweest met ouders met de intern begeleider. Bij 11 kinderen hebben leidsters zelf de observatie en handelingsadviezen met de ouders besproken en dit teruggekoppeld. In 5 situaties heeft de leidster samen met de intern begeleider een gesprek met ouders voorbereid en is de leidster vervolgens zelf het gesprek met ouders aangegaan.

Bij een aantal voorschoolgroepen zijn er ook kindbesprekingen gehouden in aanwezigheid van de wijkverpleegkundige (2 à 3 keer per jaar) of waren er andere momenten waarop leidsters en wijkverpleegkundige contact hadden. Dit betrof dan zowel de kinderen waar zorg over gedeeld werd, als kinderen die op de wachtlijst stonden of over het aankomen van indicaties en inschrijvingen op de peuterspeelzalen (omdat dit niet met elkaar overeen kwam). Daarnaast was er met alle wijkverpleegkundigen regelmatig telefonisch of email contact. Deze contacten waren rondom zorg, doorverwijzing, indicatie/inschrijving en spoedplaatsingen. Waar afstemming nodig is woont de intern begeleider ook de wijkafspraken tussen wijkverpleegkundige en peuterleidsters bij. De afspraak om kinderen waarbij een zorgvraag lijkt te spelen al vóór plaatsing met de wijkverpleegkundige te bespreken (uitgangspunt; kan dit kind voldoende profiteren van het VVE-aanbod en belemmert het kind de andere kinderen niet in het aanbod) vraagt nog aandacht. In één situatie is een kind dat nog op de wachtlijst stond van tevoren besproken en is het kind direct geplaatst op de observatiegroep De Regenboog. Voor 3 gezinnen is er door de intern begeleider een uitgebreide zorgoverdracht gedaan naar de betreffende basisschool.

Extern zijn er afstemmingsgesprekken geweest met Kentalis, Youke, MEE, BJZ en het CJG. Voor 1 kind is de intern begeleider langs geweest op het Medisch Kinderdagverblijf om de overstap van een kindje naar de VVE-peuterspeelzaal zo goed mogelijk te laten verlopen.

Observatie- en diagnostiegroep De Regenboog

De laagdrempelige observatie- en diagnostiegroep De Regenboog is gerealiseerd. De intern begeleider is hier nauw bij betrokken geweest. Op de observatiegroep wordt er geobserveerd in spelsituaties en worden er vaardigheidstesten afgenomen. Er kan nader onderzoek uitgevoerd worden op het gebied van ontwikkeling, taal en spel. Doordat er in een speelzaalsetting wordt geobserveerd wordt de drempel voor ouders verlaagd. Zij hebben hiervoor geen indicatie nodig.

Bij externe organisaties, zoals de reguliere kinderopvang, merken we dat de drempel nog vrij hoog is om ouders op De Regenboog te attenderen. Dit is mogelijk voor een deel toe te kennen aan onwetendheid over de observatiegroep De Regenboog en de onbekendheid over de observatiegroep De Regenboog. Aan beide aspecten zal meer aandacht besteed moeten worden. Bij de start van De Regenboog zijn er 8 kinderen via de VVE of reguliere peuterspeelzalen doorverwezen naar De Regenboog. Tot op heden is het nog steeds een gemengde groep van kinderen uit de VVE- en reguliere peuterspeelzalen.

Samenwerking Luchtkasteel

De samenwerking met het Luchtkasteel is voortgezet. De pilot is in de zomer van 2014 afgesloten en omgezet in een vast aanbod. Doelstelling van de pilot was dat 90% van de kinderen die door het consultatiebureau zijn geïndiceerd en op Het Luchtkasteel worden opgevangen, de "light"-variant van Piramide zou volgen. Alle kinderen die gedurende het jaar door het consultatiebureau voor VVE waren geïndiceerd, hebben meegedaan met het programma. Daarmee is het bereik zelfs 100% geworden! De doelstelling is dus ruim behaald. Daarnaast was het doel dat 60% van de ouders van deze kinderen het ouderprogramma VVE Thuis zouden volgen. Dit is nog niet gelukt.

Externe tutoring

Kinderen met een VVE-indicatie die op een kinderdagverblijf zitten in Zeist wordt de mogelijkheid geboden om extra ondersteuning te krijgen. Zij kunnen tweemaal per week gebruik maken van een tutoraanbod. In 2014 kwamen hiervoor 21 kinderen in aanmerking. Dit zijn er 7 meer als het jaar ervoor, maar er zijn wel kinderen bij die slechts korte tijd gebruik hebben gemaakt van de tutoring (verhuizing; stoppen met kinderopvang waren hiervan de oorzaken). Aandachtspunt blijft het bereiken van alle locaties waar kinderen met een VVE-indicatie heen gaan. Ook de afweging wanneer een kind het advies krijgt om toch over te stappen naar een voorschool en het toch op de kinderopvang blijft, vraagt nog aandacht.

Spel aan Huis

In 2014 is het project Spel aan Huis gestart. Spel aan Huis helpt door middel van wekelijkse spelbezoeken met gebruik van spelmaterialen de ontwikkeling van kinderen stimuleren, zodat zij een goede start kunnen maken op de peuterspeelzaal, kinderopvang of basisschool.

Hiervoor is begonnen met het promoten van het project door middel van een persbericht, een folder ontwikkelen en tevens is er een advertentie gezet om vrijwilligers te werven voor de functie van spelbegeleider. Hieruit zijn vier spelbegeleiders voortgekomen. Zij hebben allen een workshop Spelontwikkeling gevolgd en een training over Kindermishandeling en Huiselijk Geweld. Er zijn folders afgeleverd op alle kinderopvangorganisaties in Zeist en indien mogelijk met een persoonlijke toelichting. Daarnaast zijn alle basisscholen in Zeist benaderd via de folderverspreiding per mail en met enkele zijn er gesprekken gevoerd voor een persoonlijke toelichting. Daarnaast is er bij het CJG, het consultatiebureau en de wijkteams contact gelegd om het project nader toe te lichten. Voor de spelbegeleiding zal er speelgoed geleend worden van de speel-o-theek in Zeist. De gezinnen van Spel aan Huis worden lid van de speel-o-theek en kunnen na het project de keuze maken of ze lid willen blijven. Op dit moment zijn er drie gezinnen die deelnemen. Zij zijn aangemeld via Opstap, de peuterspeelzaal en Samen Oplopen.

VVE Thuis

De eerste jaren zijn heel belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Ouders spelen hierbij een grote rol. Uit onderzoek blijkt dat ouderbetrokkenheid niet alleen van groot belang is voor de ontwikkeling maar ook voor de schoolloopbaan van een kind. Vandaar dat de inzet van VVE Thuis op de VVE peuterspeelzalen een vanzelfsprekendheid is. Ouders worden vanaf de intake bij de peuterspeelzaal voorgelicht over het belang van hun betrokkenheid en van de verwachting dat zij meedoen met VVE Thuis.

VVE Thuis is een programma voor ouders met kinderen vanaf 3 jaar die naar een voorschool gaan. De manier waarop ouders spelen en praten met hun kind heeft veel invloed op zijn of haar ontwikkeling. Ouders doen thuis activiteiten met hun kind die aansluiten bij het thema waar ze op de voorschool mee bezig zijn. Ouders leren hoe zij hun kind kunnen ondersteunen en stimuleren. Bij ieder thema wordt een ouderbijeenkomst gehouden. Ouders krijgen dan uitleg over de activiteiten en informatie over de ontwikkeling van hun kind. Tijdens deze bijeenkomsten is er naast de voorlichting ruimte voor vragen over opvoeding en andere onderwerpen die met hen of hun kind te maken hebben en om met andere ouders ervaringen uit te wisselen. De activiteiten staan in themaboekjes. Hierin staat informatie over activiteiten. In het themaboekje zitten ook werkbladen zoals puzzels, praatplaten, memory's en lotto's.

De meeste ouders volgen het programma op de locatie waar hun peuter zit. Enkele ouders kiezen voor een andere locatie. Dit is mogelijk omdat de thema's op alle locaties gelijk zijn. Dit is met name voor werkende ouders een goede oplossing. In 2014 is VVE Thuis ook aangeboden aan de ouders van de kinderen van de flexibele tutoring (Luchtkasteel). Het is nog niet gelukt om van deze oudergroep ouders ook daadwerkelijk mee te laten doen met VVE Thuis.

Door het volgen van VVE Thuis geven de ouders aan beter op de hoogte te zijn van de ontwikkeling van hun kinderen. Ze begrijpen beter wat een voorschool doet en hoe zij zelf de ontwikkeling van hun kind positief kunnen stimuleren. Gezamenlijk, ouders en leidsters, dragen we de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van hun kind.

Het aantal deelnemende ouders is licht gegroeid. In de eerste helft van het jaar deden 95 ouders mee aan het programma en in de tweede helft van het jaar hebben 84 ouders meegedaan. Het goede resultaat is bereikt doordat ouders al bij de intake gewezen wordt op VVE Thuis als zijnde een standaard onderdeel van het VVE-programma.

Het VVE Thuis programma voor peuters is op alle locaties goed gelopen in 2014. Er is veel aandacht besteed aan het toeleiden van ouders naar VVE Thuis.

Nieuw is dat aan het eind van het eerste jaar van Opstapje met ouders goed gekeken wordt naar het vervolg. Is VVE Thuis voldoende dan stromen ouders niet door naar jaar 2 maar gaan ze meedoen aan het VVE Thuis programma. Bij gezinnen waarin meer ondersteuning nodig is wordt gekozen voor het Opstapje programma en wordt met ouders afgestemd of daarnaast deelname aan VVE Thuis wenselijk en/of haalbaar is.

Steeds meer kinderen op de voorscholen hebben geen indicatie op een achterstand in hun ontwikkeling, maar krijgen een indicatie op sociaal-emotionele gronden. Dit is soms van invloed op de oudergroep; ouders vinden het programma niet nodig voor hun kind. Dit vraagt differentiatie van het aanbod om af te stemmen op de groep. Daarnaast is het ook belangrijk dat peuterspeelzaal-medewerkers goed op de hoogte zijn van het programma. Het is ook belangrijk om goed af te bakenen welk aanbod inhoudelijk nog past bij VVE Thuis.

VVE Thuis Zeist 2014

2014	jan-juli	sept-dec
De Klimboom	16	18
Kameleon	15	11
Op Dreef	14	10
Ienie Mienie	6	4
Torteltuyn 1	13	12
Torteltuyn 2	10	12
Stampertjes	10	9
De Zwaluw	11	8
Totaal VVE Thuis	95	84

Op basisschool Op Dreef is de pilot **VVE Thuis Kleuters** na de zomer voortgezet als vast programma-aanbod. Het eerste jaar was het moeilijk om ouders te stimuleren en was de samenwerking en rolverdeling met de basisschool een aandachtspunt. Vanaf de zomer 2014 is er stevig ingezet op het gezamenlijk uitstralen van het belang en de verwachting dat alle ouders meedoen aan het programma. Dit heeft een positief effect gehad op het aantal deelnemende ouders. In het tweede halfjaar 2014 deden 11 ouders mee en in de eerste halfjaar deden 10 ouders mee met het programma.

Versterken van de doorgaande lijn binnen de ouderprogramma's

De medewerkers van VVE Thuis zijn betrokken geweest bij het project versterken van de doorgaande lijn en vanaf het schooljaar 2014-2015 besteden zij structureel aandacht aan het moment van de overstap van de voorschool naar de vroegschool met de ouders. Dit is ingebed in het jaarprogramma.

Bereslim

MeanderOmnium participeert in een landelijke pilot Bereslim. Deze pilot wordt begeleid vanuit NJI. Bereslim is een programma dat prentenboeken die binnen Opstapje en Opstap worden gebruikt, ook digitaal aanbiedt en daarbij inspeelt op de specifieke kenmerken van het kind. Bereslim past het aanbod aan op de ervaring van het kind. Bereslim wordt aangeboden aan 8 gezinnen die deelnemen aan Opstapje jaar 2. Vanaf de zomer van 2014 is Bereslim als extra uit te voeren aanbod gekoppeld aan VVE Thuis en Opstapje.

Opstapje en Opstap

Ouder-kind interactie, model leren, ontwikkeling en opvoedingsondersteuning zijn de centrale doelen bij Opstap en Opstapje. De gezinnen die meedoen aan Opstap en Opstapje zijn gezinnen die een steuntje in de rug goed kunnen gebruiken. Vaak zijn er naast de “gewone” Opstap(je) doelen ook andere vragen of problemen in een gezin. Deze problemen zijn zeer divers, van overgewicht tot schulden, van psychiatrische problemen tot werkloosheid. De Opstap(je) begeleidsters begeleiden, laagdrempelig, ouders naar aanvullende ondersteuning. Zij komen binnen bij gezinnen en genieten het vertrouwen omdat zij geen “bedreiging” vormen, maar helpen en steunen. Steeds vaker wordt inzet van de Opstapmedewerkers gevraagd bij gezinnen, waar andere professionals moeilijk binnen komen. Dit is een landelijk signaal. In deze gezinnen is het belangrijk om de grenzen af te bakenen tussen wat nog bij het programma past en wanneer te verwijzen.

Het aantal gezinnen dat deel heeft genomen aan Opstap in 2014 was ruim boven de prestatieafspraken die hierover met de gemeente zijn gemaakt. Er wordt vaak een beroep gedaan op partners (scholen, CJG, consultatiebureaus, MEE, logopedisten, etc.) om een kind toch nog in te laten stromen. Vragen om kinderen in te laten stromen bij Opstap(je) komen laat binnen, soms te laat in het jaar: als het programma al over de helft is uitgevoerd. Er wordt druk gezet door externe partners: men verwacht dat het meteen wordt opgepakt. Men is niet altijd voldoende op de hoogte van de inhoud van het Opstapprogramma; hoe de opbouw is en dat je niet in twee maanden een achterstand bij een kind kunt wegwerken (zodat hij toch naar de volgende groep kan op school).

De prestatieafspraken met de gemeente zijn; 25 gezinnen Opstapje en 40 gezinnen Opstap. Gezamenlijk streven naar 65.

Opstap en Opstapje 2014

2014	jan-juli	sept- dec	prestatieafpraak
Opstapje jaar 1	12	9	
Opstapje jaar 2	19	12	
Subtotaal Opstapje	31	21	25
Opstap jaar 1	30	22	
Opstap jaar 2	21	35	
Subtotaal Opstap	51	57	40
Totaal	82	78	65

Opstapje is in het najaar 2014 gestart met een extra variant. Normaal gesproken zijn de bijeenkomsten c.q. huisbezoeken één keer per twee weken. Omdat we merken dat voor een deel van de deelnemende gezinnen dit te veel informatie in een keer is gaan we bij de “zwakkere” gezinnen wekelijks langs.

Themabijeenkomsten en spel-doe activiteit

De ouderbijeenkomst bestond dit jaar uit een bezoek aan de bibliotheek in Zeist. De ervaring leert dat veel ouders onvoldoende gebruik maken van deze voorziening. De informatie over dit onderwerp is in een luchtige vorm gegoten; een voorstelling naar aanleiding van een prentenboek en een knutselactiviteit. Hierdoor wordt de stap naar het gebruik maken van de bibliotheek laagdrempeliger.

De themabijeenkomsten die dit jaar zijn gegeven zijn: gezonde voeding en beweging, slapen, opvoedparty (spelvorm).

In samenwerking met het CJG is een thema verzorgd rond grenzen stellen, straffen en belonen. Naast deze thema's is er binnen de groepen ruimte om periodiek (ongeveer vier keer per jaar) een bijeenkomst te houden over een onderwerp op aanvraag van die specifieke groep.

Vaderbijeenkomsten

De ervaring is dat vaders graag iets dóén met hun kinderen. Dit jaar hebben de vaders samen met hun kinderen een natuurroute gelopen in Zeist-West. De begeleidsters zijn daarbij aanwezig en geven tips over de verbetering van interactie tussen vader en kind (bijvoorbeeld niet altijd je telefoon opnemen, op je hurken gaan zitten).

Evaluatie Opstap

Uit de enquête met de peuterspeelzaalleidsters en de leerkrachten op school is naar voren gekomen dat Opstap(je) een zeer goede basis is voor de overstap van de peuterspeelzaal naar de basisschool. De kinderen worden sociaal emotioneel weerbaarder, de taal- en rekenvaardigheid en begrip gaan vooruit. Ook geven de leerkrachten/leidsters aan dat de betrokkenheid van de ouders ook beter is dan voorheen.

Evaluaties Opstap 2014

- ✓ Ouders gingen meer praten met hun kind
- ✓ Ouders gingen beter kijken en luisteren naar hun kind
- ✓ Ouders kregen meer zelfvertrouwen
- ✓ Ouders deden meer activiteiten met hun kind
- ✓ Ouders gingen meer voorlezen
- ✓ Ouders hadden meer contact met school
- ✓ Ouders reageerden positiever op hun kind
- ✓ Ouders reageren positief op het geleverde materiaal

Wat hebben ouders opgestoken van de groepsbijeenkomsten?

- ✓ Ouders vinden het uitwisselen van ervaringen erg belangrijk. Het bespreken van de volgende thema's was waardevol: slapen; gezond eten; opvoeding (spelvorm); het nut van bewegen en grenzen stellen.

Door mee te doen met het Opstap programma kreeg ik/ben ik:

- ✓ Meer begrip voor mijn kind
- ✓ Het kind kreeg meer zelfvertrouwen en een grotere woordenschat
- ✓ Tips over de opvoeding
- ✓ Meer contact met mijn kind, het kind praat meer
- ✓ Meer oefeningen met de Nederlandse taal
- ✓ Meer voor gaan lezen
- ✓ Minder verlegen; durf ik meer
- ✓ Meer met mijn kind gaan spelen; heeft mijn kind leren tellen (gebruik van dobbelsteen)
- ✓ Is mijn kind rustiger geworden en kan zich beter concentreren

Enkele citaten van ouders uit de evaluaties:

“Ik ben meer betrokken geraakt bij de taalontwikkeling van mijn kind. Ook mijn taalgebruik is vooruit gegaan”.

“Dat je weet waar je bij je kind op moet letten en hoe je hem bij zwakheden kunt helpen; door Opstap ben ik dichterbij mijn kind gekomen”.

Hogeschool Utrecht

Op initiatief van de HU hebben Master studenten met als minor VVE een voorlichtingsochtend gehad bij MeanderOmnium. Een aantal van hen hebben een ministage gelopen.

Overstap

Overstap is het thuisprogramma dat hoort bij Veilig Lerende Lezen en wordt gegeven aan ouders van kinderen in groep 3. Tien keer per jaar komen de ouders bij elkaar voor een groepsinstructie. De instructie volgt de kernen waarmee gewerkt wordt op school. Wanneer een kern in de klas is afgesloten, ontvangen de ouders materiaal om thuis met hun kind te lezen en te herhalen.

Binnen de groepsinstructie is er ook ruimte voor vragen over opvoeding en andere onderwerpen die met de ouder of het kind te maken hebben. Naast de groepsinstructie is er vier maal per schooljaar een themabijeenkomst (bijvoorbeeld straffen en belonen, kind en media, tijd voor mezelf als ouder). Bij deze bijeenkomsten wordt er over een onderwerp voorlichting gegeven en ervaringen uitgewisseld. Onderzoek heeft aangetoond dat Overstap positieve effecten heeft op het aanvankelijk en begrijpend lezen en daarmee onderwijskansen daadwerkelijk verbetert.

Overstap in basisschool	1 ^e helft 2014	2 ^e helft 2014	Prestatieafpraak
De Griffel	4	6	
De Sluis	7	4	
De Koppel	3	3	
Nijkroost	6	4	
De Wegwijzer	7	5	
Damiaanschool	3	2	
Totaal	30	24	minimaal 22

Deelnemers melden zich aan via school of via de andere ouderprogramma's.

Met acht ouders van Overstap is een specifiek evaluatiegesprek gevoerd. Een opvallende conclusie is dat zeven van de acht ouders aangeven dat de kinderen beter zijn gaan lezen. De kinderen zijn het lezen ook leuker gaan vinden. Het materiaal dat bij Overstap wordt gebruikt, wordt als voldoende beoordeeld, sommige ouders vinden het soms wat te eenvoudig. Ouders zijn erg positief over de herkenning dat dezelfde methodiek op de basisschool wordt gebruikt. Gemiddeld geven de ouders een 8,5 als beoordeling!

Cito resultaten, sub-test Taal

In totaal zijn bij 125 kinderen toetsen afgenomen. Er zijn 64 kinderen die zowel de eerste als de tweede taaltoets hebben gemaakt. Daarnaast zijn er een aantal kinderen waarbij twee keer dezelfde leeftijdstoets is afgenomen, bijvoorbeeld doordat zij late instromers waren. Deze kinderen zijn wel twee keer getoetst en er was ook een ontwikkeling bij hen te zien. Deze kinderen zijn meegenomen in de toetsresultaten. Deze zijn gebaseerd op 76 kinderen die twee keer getoetst zijn. De eerste toets wordt afgenomen rond de leeftijd van 3,3 en de tweede rond de leeftijd 3,9 jaar. Kinderen die slechts één keer getoetst zijn vanwege verhuizing of wisseling van kinderopvang naar voorschool zijn niet meegenomen in de toets tabel.

De uitslagen staan in cijfers en niet meer zoals voorheen in letters. Dit is volgens de nieuwe normering van CITO. Het cijfer 1 staat voor het hoogste niveau en 5 voor het laagste.

Bij de nieuwe normering is het niveau van de normering aangepast: 1 staat voor de 20% kinderen met de hoogste scores.

Toets 1	Toets 2	Aantal kinderen
1	1	13
1	2	1
2	1	5
2	2	2
3	1	2
3	2	4
3	3	2
3	4	3
4	1	3
4	3	6
4	4	6
4	2	3
4	5	1
5	2	1
5	4	7
5	5	4
nt	3	1
nt	4	1
nt	5	4
nt	2	1
nt	nt	1

nt: niet toetsbaar

Samenvattend:

- 27 kinderen scoren bij beide meetmomenten hetzelfde
- 23 kinderen scoren een punt hoger
- 7 kinderen scoren twee punten hoger
- 4 kinderen scoren drie punten hoger
- 5 kinderen dalen 1 punt

6 van de 7 kinderen die bij het eerste meetmoment niet toetsbaar waren zijn dat het tweede moment wel.

Bijlage 2 Vogelnest (tussenrapportage september 2014)

Inleiding

In de zomer van 2013 heeft MeanderOmnium een start gemaakt met de begeleiding van het proces “realisatie van de vitale buurt middels eigen kracht van bewoners in de Vogelwijk in Zeist-West”.

In de, door de gemeente omschreven, kaders (6 mei 2013) en het Projectplan (juli 2013: Huis van de Buurt Vogelnest) van MeanderOmnium is aangegeven dat de benutting van de multifunctionele accommodatie het Vogelnest een positief effect kan hebben op de ontwikkeling van de vitale buurt en dus de woonkwaliteit in Zeist-West. Daarnaast is het beheer van de MFA in deze buurt een manier om bewoners te betrekken en te verbinden, capaciteiten van bewoners te benutten en bewoners medeverantwoordelijk te maken voor bij de leefbaarheid van de eigen buurt. Het Vogelnest is in deze dus als start en vliegwiel voor de opbouw van de vitale buurt te zien.

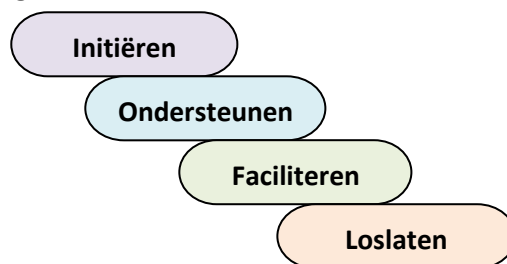
Geconstateerde maatschappelijke effecten

Zowel bewoners als samenwerkingspartners van het wijkteam West (wijkmanager, politie, woningbouwcoöperatie, opbouwwerker) ervaren minder spanning in de buurt. Alle partijen geven aan dat er “rust” is in de Vogelwijk sinds de interventies van de procesbegeleider vanuit MeanderOmnium gestart zijn. Dit is een belangrijk signaal dat de leefbaarheid/woonkwaliteit in Zeist-West verbeterd is.

Hieronder wordt eerst de stand van zaken van het Vogelnest beschreven aan de hand van de projectfasen zoals beschreven in het projectplan “Huis van de Buurt: Vogelnest” (juli 2013) van MeanderOmnium. We besluiten deze inhoudelijke verantwoording met een algemene conclusie en een voorstel tot voortzetting van dit project.

Het projectplan beschrijft vier fasen, namelijk opstarten bewoners werkgroep, ontstaansfase, realisatiefase en autonomie. Dit projectplan is gebaseerd op de 8 bakens Welzijn Nieuwe Stijl welke inmiddels door MeanderOmnium geconcretiseerd zijn in de opbouw vitale buurt. Binnen de opdracht onderscheiden we de volgende vier rollen voor MeanderOmnium die in alle fasen voor kunnen komen afhankelijk van de zelfredzaamheid en taakvolwassenheid van de bewonerswerkgroep:

Kwetsbare burger

Zelfredzame burger

Fase 1: Opstarten bewonerswerkgroep

- Op 20 november 2013 is de bewonerswerkgroep, genaamd “werkgroep Vogelnest”, gestart met gemiddeld om de week een overleg.
- De werkgroep heeft tot 1 mei 2014 bestaan uit zes bewoners. De groep is een afspiegeling van bewoners uit de wijk (uit koop- en huurhuizen; Nederlandse, Marokkaanse en Surinaamse achtergrond; langdurig en kort woonachtig in de buurt).
- Vanaf mei 2014 hebben twee werkgroepleden helaas hun werkzaamheden moeten stoppen vanwege hun gezondheid en privéomstandigheden.

- Per 1 september heeft een ander moeten afzeggen vanwege uitbreiding van zijn werk en privéomstandigheden.
- *Op dit moment* bestaat de werkgroep uit 3 bewoners:
  - Een man met Marokkaanse achtergrond uit de huurwoningen: hij moet helaas een paar maal per jaar gedurende 1 à 2 maanden naar Marokko vanwege familieomstandigheden.
  - Een man met Nederlandse achtergrond uit de koopwoningen: vanwege zijn fulltimebaan in Tilburg en zijn gezin kan en wil hij alleen de vergaderingen bijwonen (tevens als notulist) en optreden als digitale webmaster (blog bijhouden en mail beantwoorden).
  - Een man met Marokkaanse achtergrond uit de huurwoningen: heeft een taalachterstand en soms moeite met zijn positie in de wijk. Hij vertegenwoordigt in de werkgroep wel een deel van de Marokkaanse bewoners.

Enkele hobbels die genomen zijn bij het samenstellen en functioneren van de werkgroep:

- ❑ Twee centrale personen in de wijk, die slecht met elkaar overweg konden vanwege het gebruik van het gebouw en hun rol bij kinderactiviteiten in de afgelopen jaren, gaven zich op voor de werkgroep. Dankzij veel gesprekken met hen en bemiddelingspogingen is het enkele wijkbewoners, de opbouwwerker en de procesbegeleider gelukt om hen in harmonie te laten participeren in de werkgroep. Iets dat veel wijkbewoners voor onmogelijk hebben gehouden en dit ook hebben uitgesproken!
- ❑ In het verleden werd het Vogelnest op een onwenselijke manier gebruikt. Er was (en is in mindere mate) een taboe om dit openlijk te bespreken vanwege diverse gevoeligheden tussen bewoners en bewonersgroepen onderling. Hierdoor was het af en toe “op eieren lopen” om langzaam te groeien naar een sfeer van veiligheid en vertrouwen binnen de werkgroep. Met alle meningen die er in de wijk over het Vogelnest waren en zijn, was het voor sommige bewoners binnen de werkgroep niet gemakkelijk om hun positie te bepalen binnen de wijk en ervoor uit te komen dat zij zich bezighielden met een andere opzet van het Vogelnest, waar groepen binnen de wijk duidelijk moeite mee hadden (en hebben). Op dit moment is die druk gedeeltelijk van de ketel en durft men zich makkelijker te presenteren als lid van de werkgroep. Het is ook mede dankzij de goede samenwerking tussen de procesbegeleider van het Vogelnest en de opbouwwerker in de wijk, dat dit is gelukt.
- ❑ Vanwege het onwenselijke gebruik van het Vogelnest in het verleden heeft procesbegeleider, in overleg met collega’s, ervoor gekozen om de activiteiten in het gebouw te stoppen en de werkgroep met een schone lei te laten starten. Dit leidde tot boze reacties in de wijk en ook voor de werkgroepleden was het niet altijd makkelijk om de gelederen gesloten te houden en naar buiten toe samen achter een nieuwe aanpak te staan. Door de kinderactiviteiten op een gegeven moment tijdelijk weer toe te laten onder de vlag van het jeugdwerk van MeanderOmnium, is er wat meer begrip ontstaan bij bewoners en werkgroepleden voor de tijdelijke ‘nulstand’. Verder in de tijd, en ook nu, zijn die werkgroepleden blij met de tijdelijke situatie, op één persoon na die zich met ‘begrip’ bij de situatie heeft neergelegd.

Conclusie fase 1:

Er is een werkgroep van eerst zes en later drie bewoners die al veel belangrijk werk heeft verzet en via deze weg (mede)verantwoordelijkheid heeft genomen voor de opzet van de wijkfunctie van het Vogelnest. Dit is de fase geweest waarin MeanderOmnium veel aan de kar getrokken heeft (rol initiëren) en daarnaast ook in de rol van ondersteunen ingezet heeft op normering. Met de vorming van een werkgroep is de fase van opstarten afgesloten. De inzet was 7 gemotiveerde vrijwilligers als deelnemer in de bewonerswerkgroep. Dat is nog niet gelukt, maar er is voldoende basis en vooruitzicht op continuïteit geweest om door te gaan met fase 2. Ook omdat als bijproduct meer rust in de Vogelwijk ontstond. Stoppen op basis van de aangewezen risicofactor, namelijk het hebben van 7 vrijwilligers, was geen optie.

Fase 2:   Ontstaansfase

In de ontstaansfase wordt het werkplan uitgewerkt door de bewonerswerkgroep, met ondersteuning van MeanderOmnium.

Onderstaande onderwerpen worden in het realisatieplan opgenomen. Tussen haakjes staat vermeld of het onderdeel klaar is en, indien dit niet het geval is, wat er nog gedaan moet worden.

- a) Visie over: accommodatie in zelfbeheer als middel om div. maatschappelijke effecten te bereiken, openstelling, programmering, verhuur/wederdienst etc. (gereed)
- b) Huisregels. (gereed)
- c) Blog / mail / twitter (gereed en in gebruik).
- d) Communicatie naar de buurt. (afspraken moeten worden uitgebreid en vastgelegd)
- e) Afspraken met MeanderOmnium m.b.t. beheer en achterwacht. (vastleggen)
- f) Afspraken met peuterspeelzaal De Zwaluw. (maken en vastleggen)
- g) Contract met organisator activiteit opstellen, incl. sleutelverklaring. (gereed)
- h) Gebruikersraad in hoofdlijnen regelen. (voorzet wordt nog vanuit MeanderOmnium gegeven, volgens de wens van werkgroep nader invullen als de gebruikersraad er daadwerkelijk is, zie ook fase 3)
- i) Pedagogische waarden / aansluiting bij BasisBreed. (volgens de wens van de werkgroep in te vullen door toekomstige gebruikersraad. Mede omdat de jeugdactiviteiten tijdelijk nog onder MeanderOmnium vallen)

Conclusie fase 2:

De werkgroep heeft in ruim een half jaar al veel werk verzet. Zeer belangrijk is de visie die men heeft opgesteld en vervolgens heeft vergeleken met de visie die MeanderOmnium later naar voren bracht. Met de accentverschillen tussen die twee kunnen alle partijen leven.

De kwetsbaarheid van de gebruikersgroep blijft een issue. Kwetsbaar in de zin van aantallen vrijwilligers die geschikt zijn en de taak die deze mensen moeten uitvoeren om de oorspronkelijke doelstellingen te kunnen halen. In deze fase zit MeanderOmnium vooral in de rol van ondersteuner. Maar is zeker ook nog af en toe kartrekker en heeft een niet te onderschatten rol als mediator gehad. Voor het eerst komt ook de twijfel boven of een wijk als deze wel ooit autonomie kan halen. Het "realisatieplan", waarin de onderdelen a t/m i uitgewerkt zijn, zal naar verwachting 1 december 2014 gereed zijn en daarmee zal deze fase van ondersteunen worden afgesloten.

Fase 3:   Realisatiefase

In overleg met de werkgroep en MeanderOmnium is besloten om de realisatiefase al voorzichtig in te laten gaan, maar wel losgekoppeld van de werkgroep vanwege de beschreven situatie rondom deze werkgroep. Dit houdt in dat MeanderOmnium samen met een 'groeierende' gebruikersraad uitvoering geeft aan de realisatiefase. MeanderOmnium streeft daarbij vooral naar invulling van haar rol als facilitator. Hoewel die vlieger natuurlijk niet opgaat met een gebruikersraad die nog maar bestaat uit drie bewoners. De rol van MeanderOmnium zit daar dus nog heel sterk op ondersteunend en begeleidend. Werkgroepleden die overigens in de gebruikersraad willen en kunnen participeren zijn welkom.

Op 18 juni jl. is het Vogelnest weer geopend voor bewoners. Dit is gebeurd met een informele opening die uiteraard wel bekend is gemaakt binnen de wijk. Tijdens de opening kon men naar de WK voetbalwedstrijd Australië – Nederland kijken. Men kreeg verder informatie over de mogelijkheden van gebruik van het Vogelnest. Er waren 40 wijkbewoners (waarvan 20 kinderen) en de sfeer was gemoedelijk, gezellig en zeer positief. Wijkteam West heeft een financiële bijdrage gegeven om de opening mogelijk te maken.

Vanaf de opening is het Vogelnest overdag open voor gebruik en activiteiten. Men moet zich vooraf aanmelden en alleen activiteiten die passen binnen de visie en de agenda worden toegelaten.

In overleg met de opbouwwerker zijn de volgende acties geformuleerd om bewoners voor de gebruikersraad te vinden die participeren en, al is het maar een klein stukje, verantwoordelijkheid dragen voor het beheer:

1. **De overgebleven werkgroepleden vragen om mee te denken en mee te werken aan de werving van leden voor de gebruikersraad.** We merken dat we tegen de grenzen van de draagkracht van deze beperkte groep mensen aan zitten waardoor meer interventies vanuit professionals noodzakelijk zijn.
2. **Gebruikers van het Vogelnest benaderen.** Dit zit overigens al in de werkwijze ingebed: gebruikers betalen geen huur maar worden benaderd om een bijdrage te leveren aan het Vogelnest en/of de bewoners. Dit kan onder andere zijn om deel te nemen aan de gebruikersraad.
3. **Bewoners uit de Vogelwijk benaderen** (onder andere mondeling door de werkers uit het buurtteam West van MeanderOmnium en via het informatieblad van de woningbouwcorporatie).
4. De inmiddels gevormde, **oudercommissie van de peuterspeelzaal De Zwaluw betrekken** bij activiteiten in, maar vooral ook buiten, Het Vogelnest. Ouders van jonge opgroeiende kinderen in de buurt hebben belang bij een veilige omgeving waar hun kinderen op den duur zelfstandig kunnen gaan buitenspelen.
5. **Bewoners van buiten de wijk benaderen** om de gebruikersraad te ondersteunen.
6. Via de Hogescholen **studenten HBO MWD/CMV zoeken** die de gebruikersraad kunnen ondersteunen bij de uit te voeren taken.

Als er minimaal drie bewoners gevonden zijn voor de gebruikersraad, dan kan MeanderOmnium met hen starten om een nadere invulling te geven aan die raad. Zo wordt men, naar de wens van de werkgroepleden, zelf betrokken bij het opstellen van de statuten; net zoals de werkgroep in het verleden heeft gedaan. Het is overigens zo, dat de opgestelde visie en huisregels ook tijdens de periode van de gebruikersraad van kracht blijven. De werkgroep zal in hoofdlijnen iets moeten opnemen met betrekking tot de (on)mogelijkheid om regels aan te passen.

Conclusie fase 3:

De realisatiefase is gestart omdat de belangrijkste onderdelen uit de vorige fase gereed zijn en het voor de zomer starten twee voordelen had:

- de wijkbewoners niet (onnodig) langer laten wachten, ook rekening houdend met gevoelens van onvrede en ongeduld bij hen over het gebruik van het Vogelnest;
- met het gebruik van het Vogelnest krijg je eerder contact met (potentiële) belangstellenden voor de te vormen gebruikersraad.

De vorming van een gebruikersraad is naar voren gehaald (volgens projectplan pas in fase 4) omdat de werkgroep uitgedund is en de leden door hun omstandigheden niet in staat zijn om een inzet te leveren die van hen verlangd wordt. De ondersteuning vanuit MeanderOmnium zal daarom in deze fase meer zijn dan voorheen gepland en zich meer op de voorgrond afspelen.

Deze fase zal worden afgesloten als de statuten van de gebruikersraad (door henzelf) zijn vastgelegd en de rol van MeanderOmnium is beschreven. Verder dient ook een advies aan de gemeente te worden vastgesteld waarin de mate van verantwoordelijkheid van deze gebruikersraad naar voren komt. Naar verwachting zal deze fase op z'n vroegst in maart 2015 gereed zijn, afhankelijk van de snelheid waarmee de gebruikersraad gevormd wordt en de genoemde stukken worden opgesteld.

Fase 4: Autonomiefase

In afwijking tot wat er in het projectplan staat, wordt de gebruikersraad geleidelijk gevormd tijdens fase 3 en zij zal dus niet in haar volle kracht ineens gaan functioneren in deze laatste fase.

MeanderOmnium zal in deze fase minimale ondersteuning bieden op basis van de behoefte en vraag vanuit de gebruikersraad.

Conclusie fase 4:

Wij vragen ons sterk af of deze fase op een verantwoorde wijze ingezet kan en moet worden. Van onze opdrachtgever vragen wij meer tijd en financiële ruimte dan oorspronkelijk was ingeschat (zie offerte 2015: 3.1 “het maken van een sociale foto”; 4.2.3 “Voortzetting Vogelnest.”). Op het voorwaarde scheppende vlak is professionele inzet noodzakelijk in plaats van het geforceerd doorzetten van fase 3 en 4 in de komende 1,5 jaar. Een afbouw van interventies is naar ons idee niet verantwoord.

Analyse

Om de eigen kracht en betrokkenheid van bewoners meer te kunnen benutten, de sociale samenhang te bevorderen en daarmee de MFA een “Huis van de buurt” te kunnen noemen is meer professionele interventie nodig.

Het is naar ons idee niet verantwoord om de autonomiefase, dus loslaten, nu in te gaan zetten. Hiervoor is meer stabiliteit en draagvlak onder de buurtbewoners noodzakelijk. De voorliggende periode (vóór 2013) waarin veel onrust en spanning tussen bewoners (groepen) was ligt nog te vers in het geheugen. We merken dat deze emoties snel weer boven komen zodra er lastige issues besproken moeten worden. Daarnaast ervaren we dat de draagkracht van veel buurtbewoners beperkt is door zeer uiteenlopende problematiek waar bewoners persoonlijk of in hun directe (familie) omgeving mee kampen. De procesbegeleider heeft, samen met steeds meer andere professionals, in de wijk hierbij steeds nog een nadrukkelijke ondersteunende en faciliterende rol.

Voortgang project

Er is een belangrijke basis gelegd op het voorwaarde scheppende vlak: een meer ontspannen sfeer, spelregels, afspraken en kaders rondom het gebruik van de MFA. In deze fase zal de focus verlegd moeten worden naar de buurt, namelijk het opstellen van een sociale foto van Zeist-West. Er dient op dit moment eerst meer geïnvesteerd te worden in de sociale infrastructuur/vitale buurt om de fase van loslaten op een verantwoorde manier in te kunnen gaan zetten. Echter blijft ook voor ons op dit moment nog moeilijk in te schatten wat het hoogst haalbare niveau van zelfstandigheid/eigen verantwoordelijkheid in deze buurt zal zijn binnen een aantal jaren.

Naast het intensiveren van de inzet van de buurtteam collega’s vanuit MeanderOmnium is inzet vanuit het CJG en de RSD opgezet in de MFA Het Vogelnest. We bundelen als volgt professionele en aanwezige burger-kracht:

Inzet van de jeugd-jongerenwerker:

- ter ondersteuning van de jeugdactiviteiten (tijdelijk onder de vlag van MeanderOmnium) en uitgevoerd door twee wijkbewoners:
  - Meidengroep op maandag van 16:00 – 18:00 uur
  - kinderen op woensdag van 15:00 – 18:00 uur in speeltuin of binnen
  - kinderen op zondag van 16:00 – 18:00 uur
- het leggen van nieuwe contacten met kinderen/jongeren (door inzet van de jongerenbus één middag in de week) en hun ouders en waar mogelijk initiatieven stimuleren;
- het signaleren van zorgsituaties.

Inzet van de opbouwwerker:

- het onderhouden van bestaande contacten, peilen van behoeften bij buurtbewoners en het stimuleren van initiatieven;
- het signaleren van zorgsituaties.

Vrouwengroep:

Op zondag van 12:00 – 16:00 uur, open voor alle vrouwen maar voornamelijk bezocht door Vrouwen van Marokkaanse afkomst. Een tweede dagdeel start op korte termijn (datum en tijd nog af te stemmen).

Inzet van de procesbegeleider:

- in gesprek blijven met gebruikers van de MFA en betrokken bewoners in (potentiële) gebruikersraad;
- contacten onderhouden en verbinding maken met samenwerkingspartners en deelnemers van geïnitieerde activiteiten:

RSD Project Werk voor Zeist (via Nicolette de Stigter en Ahmed Edriouch)

Het project, gericht op bijstandsgerechtigden met een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt, zal vanaf 22 september 2014 gebruik gaan maken van het Vogelnest (vanwege laagdrempeligheid en locatie in de eigen buurt). Iets waar de leden van de werkgroep en MeanderOmnium erg content mee zijn: het helpt de wijkbewoners vooruit (de eigen kracht neemt toe) en het groepsproces aan het begin van het traject draagt bij aan het vergroten van de sociale samenhang en leefbaarheid in de wijk: mannen en vrouwen uit de wijk met een verschillende culturele achtergrond zitten samen om de tafel en leren elkaar goed kennen binnen het intensieve groepsproces. Het gaat om ongeveer 10 ochtenden gedurende 3 weken en daarna een paar dagdelen per week begeleidingsgesprekken.

Voor het Vogelnest en de deelnemers aan de training liggen er wellicht kansen om iets voor elkaar te betekenen: de deelnemende wijkbewoner verricht op vrijwillige basis werk ten gunste van het Vogelnest en de wijkbewoners en doet hiermee ervaring op wat hem/haar hopelijk helpt naar een betaalde baan.

inzet van de peuterspeelzaalleidsters:

- het stimuleren van de ontwikkeling van jonge kinderen (VVE PSZ);
- het ondersteunen van de oudercommissie en het betrekken van ouders van peuters bij de ontwikkeling van buiten speelactiviteiten (eventueel door inzet van de speeltuin en het speelblik naast de MFA);
- het signaleren van zorgsituaties en daarbij afstemmen met samenwerkingspartners:

Spreekuur CJG

Vanaf komend najaar zal het CJG in het Vogelnest maandelijks spreekuur houden in samenwerking met peuterspeelzaal De Zwaluw.

2015

In 2015 zullen we volgen of aanvulling op deze ingezette acties nodig is. De effecten op de ontwikkeling van de vitale buurt en de functie die de MFA het Vogelnest (inclusief peuterspeelzaal De Zwaluw) hierin heeft zullen we monitoren door regelmatig gesprekken te voeren met bewoners, de wijkmanager en de woningbouwcorporatie.

BIJLAGE 3:
VERANTWOORDING PRODUCTIEVE UREN 2014